

ROMAAN

No 9

SISU:

- Sven Elvestad: Daam ratastoolil.
Rabindranath Tagore: Silmad.
Aleksander Kuprin: Kronomeeter.
A. Halbert: Kojutulek.
P. Grünfeldt: Sinu sõnad.
Otto Boettger-Seni: Öhtuhelewus.
Hasse Zetterström: Kummalised juhtumused.
K. Kasesalu: Lühemad lood.
Andres Silla: Minu rikkus.
A. Munch Öhtul.
H. Courths-Mahler: Iseäralik tingimus.
F. C. Oberg: Indialase kingitus.

Postmatukoga

SP
7500

*Kirjastus-osaühisus „Areng”
Tallinn, 1925. IV. aastakäik.*

Hindmõistatus

Nr. 9 (75).

Algu mul on papa'lt wõetud,
Lõpu kingib mamma mul',
Et ei neiugi ununeks —
Paigutan ta keskele.
Kui siis otsid, leiad mind,
Linnades ja laatadel.
Noor ja wana huwiga
Käiwad mind seal waatamas.
Kes ma olen?

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Mütüriwahe tän. 16. kuni 10 juunini. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ Nr. 13 (79).
Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja:

1) **K ä s i p a l l**;

2) 1 anne **Ed. Wilde** kogutud teostest; 3) **Joh. Semper — Pierrot**.

Lahendusi wõib saata mitu korraga ühes ümbrikus, kuid iga lahendus olgu tingimata eraldi lehekese peal õige ehk warjunimega ja aadressiga.

Nelipühi numbri hindmõistatuse I wõiduks on

J A L G P A L L.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 5 (71)

o n : Lepatriinu.

Õigeld seletusi saatsid:

Tallinnast: Helmut Adamowitsh, E. Amos, Ada Altberg, A. Baumann, E. Emann, Rudolf Esko, Wold. Erik, A. A. Franz, H. Graus, E. Grents, Helmar Hansen, Elsa Hundt, E. Hiob, Lolo Juuse, P. Johanson, A. Jalas, Velly Kirmann, T. Kaus, Bruno Karlson, L. Kreegi, Olga Kink, Hilja Kollist, Egon Kaeli, A. Kimalane, Elmar Kukk, A. Kaal, Hans Kippar, M. Leewet, Edmund Leiten, Roman Laes, R. Laut, Elwine Luikmann, Lepman, Paula Milifer, E. Mikita, Walter Margus, Benita Mets, Ernst Neumann, Walfried Neumanskraft, Amanda Neumanskraft, J. Nõmme Alfred Petton, Harald Reiming, Osvald Rasmann, Alex. Rutnin, O. Riesenkauf, Joh. Salu, A. Simm, Ksenia Siitam, Schröder, M. Stern, Salme Stern, K. Truumann, Ernst Tobber, Al. Tamm,

Eduard Tohwer, Oskar Tirmann, A. Tohwer, Gustaw Tamman, Leonid Walentin, Ralf Wiksten, M. Wirbel, Emeline Waldt, Magda Wõsa, Aleksander Willemson, Feliks Willemson, F. Weebel.

Tartust: Elmar Kirtsi, E. Meerits, Karl Peterson, August Puusepp, Hedwig Puijat, A. Poolake, Johan Sogenbits, Aino Timpmann, E. Weide.

Pärnust: K. Heinluht, K. Johanson, Milda Küng, Arseni Kullerkupp, Hilda Kaskema, G. Laur, Ernst Neumann, Ilmar Pani, A. Reinwald, Alice Pillo, F. Roger, Herbert Roger, Katarina Seiler, E. Sirk, Joh. Sepp, G. Tomson, Heinrich Tamm, Aleksander Wanatoa, K. Wilmansen.

Wiljandist: J. Koik, August Raup, Hermann Kaup, Erna Laew, W. Mat-sike, Johannes Pees.

Romaani

Ilmub kaks korda kuus.

TELLIMISE HINNAD:		Toimetaja: P. GRÜNFELDT.	KUULUTUSTE HINNAD:	
Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—	Wäljaandja: K. o.-ü. „ARENG“.	1/1 lhk. M. 3500.—	1/4 lhk. M. 900.—
1/3 „ (12 nr.nr.)	„ 400.—	TALITUSE AADRESS:	1/2 „ „ 1750.—	1/8 „ „ 450.—
1/6 „ (6 nr.nr.)	„ 225.—	Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16	1/3 „ „ 1200.—	1/16 „ „ 225.—
1 kuus (2 nr.nr.)	„ 80.—	(uks B Laenu-panga majas).		Tekstis 50% kallim.
Üksiknumber	„ 40.—	Telefon 12-53.		

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Nr. 9 (75)

Mai 1925

IV aastakäik.

Daam ratastoosil.

Norra kirjaniku Sven Elvestad'i romaan.

6

Mr. Franklin ei kahelnud enam. Järgmisel filmapilgul oli Asbjörn Krag waba. Ta frustas käed wälja, nagu oleks uuesti wabadus kõige suurem õnn ta elus.

„Subasti Teie ütelda,“ ütles ta, „kus praegu asub kardetud kurjategija. Olen harjunud kõil pidama, mis olen lubanud. Ja kui iga minut on kallid, wilm Teid tema juure.“

Ameeriklased panid kübarad pähe.

„Bole waja,“ ütles Krag, „Harry Lewis on siin.“

Mõlemad detektiivid silmitsesid Kragi sõnatus imestuses. Franklin suutis lõpuks ainult ütelda:

„Ma ei saa Teist ilka weel aru, mr. Krag. Teie räägite Eogu aeg, et Teil on kiire, kuid seejuures raskete Teie äega asjatute naljapöga. Harry Lewis olla siin? Mida tahate sellega ütelda? Kas olete ise see kuulus kurjategija wõi kahilustate meid, et meie seast on üks Harry Lewis?“

Krag wõttis sõbralikult Franklini käe alt finni ja küsis:

„Teie tunnete ometi Harry Lewis't?“

„Nagu ma Teile juba ütlesin, tegin ma temaga tutwuse õige rasketes oludes, mis mulle ainult juhuslikult elu on kinninud. Teian ta üles tubandete hulgasti.“

„Wäga ilus, minu herrad, tulge minuga ühes.“

Asbjörn Krag astus lüüstatud ukse juure ja amas selle.

Wahajäetud kuritegija oli roomanud raamatukapi juure; seal lamask ta nüüd istuwask poosis, tugedes wastu raamatukappi. Ta metskud filmad hõõgusid, waadates fiskeastujate poole.

Krag küsis lühidalt:

„See on tema?“

Kuid küsimus oli õigusepoolest asjatu. Ta wõis Ameerika ametiwendade nägudest näha, et ta dielt oli arwanud, kui ta seda meest oli pidanud kuulsamaks Ameerika kuritegijaks.

Franklin tormask tuppä, kummardask aheldatud wangi kohale ja pomises alatasta, nagu oleks tal raske uskuda, et nad selle mehe kätte on saanud:

„Tema ta on, Jumala eest, tema ta on! Ja kindlates raudades! Kuidas see ometi wõis sündida?“

Häbaohklik bandiit, kes nägi, et ta ära on tuntud, heitis Kragi peale metskust wihast nõretawa pilgu. Detektiw naerataks.

„Ma ei uskunud,“ ütles ta, „et Teie mulle nii ruttu oma õige nime awaldate. Mind röömustab kahelordskelt, et olen Teiega tutwust teinud, kuna ma alles nüüd tean, millise tähtsa mehega mul praegu tegemist on olnud.“

Ta pööris Ameerika ametiwendade poole:

„Kas mõllete siia jääda, mu herrad, või tulete veel ballile? On ju veel terve portšjon tööd teha.“

Franklin vaatatas oma ametiwennale nõtku.

„Sina või mina?“ küsis ta.

„Mina sina,“ vastas see, „ja mina jään siia malwama.“

„Seda mõite julgesti,“ lausus Krag, „täni pole seda veel juhtunud, et keegi oleks awanud rauad, mis mina tema ümber olen finnitunud.“

Ta vaatatas weelkord järgi, kas ta kõit ahelad korras on, ja lahkus ühes Frankliniga toast.

Teine ameeriklane jäi kuritegijat malwama.

Rakskümmendneljas peatükk.

Ball.

See oli weidi üle 1/211, kui Krag oma ameeriklasest-ametiwenna saatel astus proua panstooni. Nad ei kannud skalki, kuid neil polnudki kawatsust tantsida. Ja pidu ei pidanud ka olema ball tõsthes mõttes, waid pigemini intiimne ja lihtne seltskondlik kooswiibimine ühes tantsuga. Nsbjörn Krag läks sellele lustilikule õhtule kummalise warustusega: rewolwer ühes ja fotograafiline apparaat teises teises taskus.

Kamera oli nii fikseseatud, et ta teda nägemata riiete all mõis kanda ja omelt ka suudet küsitada. Ta oli selle kamera ostnud Berliinis kuu aega tagasi 1000 marga eest. See oli alles apparaat, mis oli kõlbulik ajakirjanikele, sõjalirjasaatjatele — mõib olla ka salakuulajate jaoks.

Treptil küsis Krag oma saatja käest:

„Kas usute, et ta ka tantsib?“

„Neiu? Ameerikas oli see ta esimene tarwidus,“ vastas Franklin. „On waja ainult, et oleksid tunnistajad kohal.“

„Arge selle eest hoolitsege,“ arwas Krag. „Peaasi on, et mängitakse ja armsamat wiisi ja armsamat tantsu. Teate ehk, mis see oli?“

„Jaatahes! Sellega oleme ka meie arwestanud.“

„Noh?“

„Tema armsam tants oli „Waimude-tants“. Sentimentaal ja wiisrikas. Ta tantsis siis alati kirjlikult kaasa.“

„Kas olete muusika tellinud?“

„Jah, Klaweri ja wiinli.“

„Plus. Siis kandke selle eest hoolt, et muusikandid seda tantsu enne ei mängiks, kui mina selleks mõtku olen annud.“

„Teen nii.“

„Kõheme. Juba on kuulda lõbus jutujamine.“

Daam ratastoolil, kellest nad o'ib kõnele- nud, oli ka esimene, keda nad saali astudes termitasid. Kõit panstooni külalised olid lõbusalt koos. Daam ratastoolil istus keset liha- wat hulka ja naeratas fiksastujatele wastu. Ta u'atas Franklinile läe ja ütles:

„O'ge termitatud, herra korraldaja. Teie tulete aga hilja.“

„Saatsin oma sõpra,“ lausus küstam. „Rahuks ei saa tema siia lõbusale pidule tulla. Ariasjad, mu armas preili, liired ärtasjad!“

Üldine rahjatsusawaldus sõbra eemalwiibi- mise puhul. Siis aga pöördus kõigi tähelepanu Nsbjörn Kragile, keda weel ta õige wältmuse järgi ei tuntud. Samal silmapilgul tuli pere- naine fiksse, ja kui ta nägi, kes oli uus küla- line, langes ta läwele maha.

„Klaas wett,“ ütles Krag, „see lähed wärsti üle.“

Doomulikult tekkis nüüd üldine segadus. Igauks tahtis wett tuua või midagi muud proua Sage kasuks teha, mis aga täitsa üle- litigne oli. Ja keset üldist segadust sai Krag proua Percivalinele kõrwa fiksse sofstada:

„Õlge rahulik ja walitsege enese üle. Arge ühelegi ütelge, kes ma olen.“

Percivaline kolus peagi, ja Kragi hüpote- seerimä pilgu sunnil kogeles ta wabanduse: tä- nased rasked waewanagemised olla süüdi, kuid see olla juba kõil mõddunud.

Pärast seda ootamatut intermezzot oli lõbu seda suurem. Krag teretas variété-biimat, kes seisis, enesestki mõisita, herrade-ringi keskel ja pidas end seekord suurepäraselt ülewal.

„Ütelge mulle, kas ma pole tubli?“ küsis ta Kragilt. „Mataja westan juttu daamiga ratastoolil. Ta on praegu mu intiim sõbranna.“

„Mga kus wiibib proua Habermann?“

„Jah, tema on ainuke, kes weel pole il- munud ja keda oodatakse. Ta pole küll wäga tarwilik, ja keegi wiist ei tunne ta järgi suurt igatsust, kõige wähem küll wõike ratastoolil, kes igaford lahedalt hingab, kui see daam ta juurest kas või minutiks eemale lähed. Mga ta on kufutud, ja seepärast oleme sunnitud teda ootama.“

Krag ei läinud rahutuks. Ta teadis, et proua Habermann pole kangel, niikaua kui see daam siin lebab ratastoolil, teiste keskel.

Nüüd pakui karastusaineid. Üksed suure söögisaali awati — see ruum oli tantsu pu- haks tähjaks koristatud. Helenus kaswas, ja Krag leidis oma meeleheats, et preili Nelly läks järjest lõbusamaks.

Detektiivw istus oma sõbranna kõrwale wa- ridetst.

"Nüüd on Teie ülesanne warsti täidetud," ütles ta. "Minult üht wäikest asja tahaksin ma veel paluda."

"Mida siis jälle tahate, Teie iseäralik inimene? Kas pean nüüd mina, nagu ennist perenaine, minestusse langema wõi muud sarnast kommetit etendama?"

"Et, midagi sellesarnast pole waja."

"Siis on Teil jälle mingisugune ratastooliga ühenduses seisew palw, eks?"

"Sgatahes."

"Wäike preili löi käed kokku.

"Sumal hoidku!" lobises ta. "Ega Teie teda ometi ei armasta."

"Sugugi mitte."

"Aga mis siis?"

"Kuulake hästi, mis Teile ütlen: ühe tunni jooksul annan Teile märku."

"Milleks ja kuidas?"

"Wõib olla, sarnasel kujul, et Teie käest küsin, mis Teie siis teete, kui Teie teenistus selles linnas on lõppenud. Pidage meeles."

"Kui Teile seba minu käest küsite, kas on sel siis oma eriline tähendus?"

"Jah, muidugi. Siis wõtte üksteis mis põhjendusega ratastool enesega ligi oma tuppa. Teie tahate sellele wäiksele paari päewapilki näidata wõi midagi muud sarnast."

"Muud midagi?"

"Muud midagi."

"See on igatahes kõige tervem asi ilmas, sest ta läheb — wõi sõidab minu eest kas wõi tulest läbi, hahahaha!"

"Nii pole sugugi naljakas."

"Kas tohin Teile käest küsida, mis mõte kõigil neil wiguritel on?"

"Sõljem," sõnas Krag püsti tõustes, "kui kõik õnnelikult on möödunud, saate Teie kõik teada. Aga niipalju wõin Teile juba praegu ütelda: see pole mäng, fars wõi jant, waid ennemini kurbmäng. Wähemalt wõib ta selleks kujuneda. O'ge etewaatlik."

Tõsine pill wäike diiwa filmist sundis Kragi uskuma, et ta selle naise peale tohib loota, ja et ta on sama huwitatud sellest loost, kui detektiiv ise.

Seal awanes uks, ja elaw westlemine lat-tes filmapilguks. Proua Habermann astus tuppa.

Aga ta polnud äkki.

Temaga ühes tuli keegi wanem herra halliwõitu habemega. Wäga auwäart wõlmusega herra. Proua Habermann tutvustas teda kui oma wenda, kes praegu Londonist päralt olla jõudnud.

Asbjörn Krag silmitses wõdrast terawalt, kuna ta tema kätt surus.

Harwa oli detektiivil niipalju sõudu waja, et oma ärritust warjata, — kui seeford.

Ta oli mehe ära tunnud.

Tulija oli maskeeritud. Ta polnud sugugi proua Habermann "wend"

See oli Harri Lewis, kuritegija, kes Kragi tuppa ahelates maha oli jäänud.

Mr. Franklin polnud millestki aru saanud.

Krag aga wärikses mõtte puhul, mis on saanud kolmandast ametiwennast, mr. Peckett'ist, kes kuritegija juure maha jäi?

Ratskõmmendwiies peatükk.

Wend Londonist.

Asbjörn Krag pidi tunnistama, et proua Habermann oma oja hästi mängis. Ta oli hästi aru saanud, et ta kawalad plaanid olid lühäs, ja et wõrgud teda ikka kindlamin ja kindlamin hakkasid ümber pütrama. Sellegipeale waatamata oli ta lõbus ja armastuswäärne, ja waenele ratastoolil oli õnnelik selle hea tuju puhul. Muudu kardetud piinaja astus ta juure, pahutas palele ja wabandas oma hiljaksjäämist sellega, et ta oma wennale wastu on pidanud minema. Seejuures noogutas ta peoga isanda poole, kes ikka veel seisis keset tuba, kübar käes ja palit seljas.

"Aga ärge laske end ehitada, mu herrad ja daamid," ütles proua Habermann. "See on mulle ja wäiksele Nellyle suureks rõõmiks, et wõime oma ümber näha niipalju lustilikke inimesi, eks ole, wäike Nelly?"

Armas wäike Nelly näis aga äkki kurwaks muntumat ja ta wastas, et lõbu tema jaoks ei olla kuigi suur. Proua Habermann aga trööstis teda, üteldes, et see olla ometi ta lõbu, kui nähakse teisi tantsumat.

Baar isandat süttasid miss Nelly ratastooli saalina sisepeetud sõõgituppa. Ja sin hakkasid ta filmad jälle helkima, ja ta põsed löid õhetama.

Muusika mängis parajasti waltsi, ja esimesed paarid lingesid üle tantsumõranda.

Asbjörn Krag waatles südamliku rõõmuga noort naisterahwast, kes tantsu nähtawasti kaasa elas.

Miks? Mis mõttus ta meeles? Kas ehitas ta mingisuguse kawatsuse noore neiu rõõmsa tuju alusele? Ja kutbas wõis ta nii rahulik olla, kuna ta ometi teadis, et tema suurem waenlane wiibib ainult mõne sammuga laugusel?

Asbjörn Krag pööris oma pilgu proua Habermann poole. See kõneles parajasti proua Percivaline Sagega, kes heitis aegajalt kartliku kõrwalpilgu Asbjörn Kragile. Ta kartis nähtawasti, et juhtub mingisugune rumal allatus,

ja et siis skandaal tema panfioonis walmis. Krag aga noogutas talle rahustawalt pead.

„Wõltsikult aga oli asi sarnane, et selles rahulikus ja lõbusas seltskonnas ahwardas kuringu iga filmapilt oma pead. tõsta.

Kümme minutit tagasi oli Kragil tunne olnud, et tema on mees, kelle käes on kõik trumbid; nüüd aga nägi ta, et peab esinema petetu, tüsijatu osas. Ta mängis mängu, milles kõik oli lubatud. Ta tundis, et ta kawatsevad o'ld kofku warisemas, ja fiiski oli ta kõikumata rahulik, sest ta teadis, et kõik on kadunud, kui ta tasakaalu alal ei hoia ja segipaisjatud lõngasid rahulikult ei püüa lahendada.

Kõige pealt oli kärmiselt suure tähtsusega, et wõdras ei aimaks, et ta maski peale waatamata ära on tuntud. See o'i wahpeal ulse juure astunud, et wäljas palitust ja kübarat ära panna.

Krag imetles ta forbdalkinud riidet ja maski, seda enam, et see nii ruttu oli sündinud, ja see kiirus oligi nende wäikeste puuduste põhjusel, mida Kragi teraw film tähele panti.

Detektiiv läks aegamisi korridori.

Siin jäi wõdras seisma ja waatas talle küsijalt olfa.

„Olen siin kui kodus,“ ütles Krag, „olen siin sageli elanud. Seal on garderoob, minge tubadest nr. 26 ja nr. 27 mööda.“

„Täna,“ lausus wõdras heas Morra keeles. Ta heitis pilgu ustele ja küsis üksluiselt: „On need siin numbrid 26 ja 27?“

„Jah,“ wastas Krag.

„Kleed olid, nagu teada, ratastooli-daami toad.

Teine aga tahtis kaugeemale korridoori minna.

„Pärast näeme Teid wist pidul?“ küsis Krag.

„Tulen kohe sinna,“ wastas wanaherra.

„Teie tantrite wist hea meelega?“

„Ei, mitte hea meelega, tantsin ainult, kui see on tarwilik.“

„Ushjörn Krag naeris.

„Tahaksin hea meelega teada, kinas on Teil niisugune tarwidus?“

„Wõdras kehitas olgu.

„Musa noore daami käskiw pill?“ küsis Krag. „See wõiks jundida.“

„Waewalt,“ arwas wõdras.

Krag etendas imestamu osa.

„Teie tantrite eht kohustustundes?“

„Weelgi wähem.“

„Teie olete tõesti humitaw herra.“ Ja Krag naeris jälle.

Seeft kofisid libisewad, pehmed toonid, mis näisid Kragi sõnu kummalksi moel saatwat ja neile eritähenduse andwat.

„Loetakse wanades raamatutes inimestest, kes oma elu pärast olid sunnitud tantsuma. Kas kõnelete eht niisugusest sundusest?“

Nüüd naeratas wõdras.

„Wõib olla,“ wastas ta. „Küllap näete mind weel täna õhtul tantsumat. Wägel tulwad tagasi wanad romantilised ajad.“ Nende sõnadega läks ta garderoobi, et wabaneda oma palitust.

Krag noogutas sõbralikult ja pööris salooni tagasi.

Ta filmad otsisid detektiiv mr. Franklinit. Ta astus wiimase juure. Kuid seal nägi ta, et teda proua Habermann kufagilt nurgast terawalt silmitses.

„Jutustan Teile loo, mille üle Teile peate naerma,“ ütles ta oma ametiwennale.

Ameeriklane tegi imestunud näo.

„Kuid kui lugu pole sugugi lõbus?“

„Siis peate ometi naerma,“ seletas Krag.

Katskümmeõkkuues peatükk.

Lõbus lugu.

Ameeriklane läks tõsiselt.

„Noh, kurabi pärast, kas Teile siis aru ei saa,“ lausus Krag, „pean Teile midagi tähtsat ütleva, ja meid walmwatakse kogu aeg.“

„Nüüd saan ma aru,“ wastas teine. „Määgige aga rahulikult, ja ma luban Teile, et naeran nii südamlikult, kui iganes jõuan. On midagi juhtunud?“

„Jah.“

„Midagi tõsist?“

„Kõige hullem, mis juhtuda wõib.“

Ameeriklane naeris kogu aeg.

Mõlemad kandad seisid peegli ees, mille sügawusest nüüd äkki wastu paistis siisestaw kuritegija. Ta pidas end ülewal kui tulija ja waatas terawalt ümberringi, nagu otsiks ta ledagi, kellega juttu alustada.

„Kas näete seda meest, kes praegu tuppa tuli?“ küsis Krag, ilma end ümber pöörmata.

„Proua Habermanni wend, kes praegu Londonist päralt on jõudnud? Jah, näen teda.“

„See pole aga proua Habermanni wend,“ seletas Krag, „ta purjetab wale plagu all.“

„Siis on meil tegu salkkonna uue osalisega? Wida enam, seda parem.“

Krag haaras ameeriklase kraest kinni ja ütles:

„Nüüd oleme jõudnud meie loo kõige naljalama kohani — proua Habermann waatab parajasti meie poole — naerge hästi ja palju. Kas wõlde arwata, kes on see Londoni herra?“

„Wõimata. Ma pole teda warem kunagi näinud.“

„Teie nägite teda alles tund aega tagasi. Londoni herra pole keegi muu kui Harry Lewis!“

Franklin kahvatas, ta nägu läks kalgiks ja surmotsiks, siis aga naeris ta lõikawat naeru, mis pidi näima eht ja õige.

„See on tõepoolest naljakas lugu, tõesti!“ ütles ta lõpuks.

„Jah, asi on suurepärase, eks?“ arvas Krag.

„Kuidas on ta aga siia pääsenud?“ küsis Franklin.

„Seda ma ei tea. Nähtavasti on ta see naine wabastanud; arwatawasti teatas ta enne oma külastäiku minu juures, kus teda ewentuaalselt võib leida.“

„Ja mis on Beckett'iga juhtunud, kes teda walwama jäi?“

„Seda ei tea ma samuti. Aga Teie tunnete ju Lewis't, ta on iga asja peale walmis. Teie peaksite oma kaaslase peale mõtlema.“

„Kas meie ei arreteeriks selle naditaela?“

„Arge waadake sinna poole,“ lausus Krag, „muidu loeb ta weel Teie filmist, et meie ta ära oleme tunnud. — Misjulgused tõendused oleks meil tema kohta, kui meie ta praegu arreteeriksime? Ja peale selle ei ole meie küllalt tugewad.“

„Telefoneerime politseisse.“

„Ast pole sugugi nii lihtne. Kas võite Teie igal kellaajal oma saatkonda pääseda?“

„Jah, muidugi.“

„Siis minge kohe sinna. Sealte võlke löit juhtida. Telefoneerige, et kohale tuleks suurem jaht politseinike, kes siin lähedal kusagil oodaku. Siis võlke auto ja sõidte kiiresti minu korteri. Teie seltsimehe saatust huwitab mind väga.“

„Kunäs mõltsin ma tagasi olla?“ küsis Franklin.

Krag waatas kella.

„Tunni aja jooksul.“

„Kas ajume siis kohe pealetungile?“

„Jah.“

„Aga mis on selle märgiks?“

„Teie kui ameeriklane tunnete ju Waimudewalksi“, kui seda mängitakse, eks ole?“

„Jah, muidugi.“

„Noh, niipea kui teda mängida lasen, kutsuge proua Habermann tantsima.“

„Aga kui teda siin pole?“

„Ta on siin, selle peale olge kindel. Ta jääb kogu aeg Teie lähedusse.“

Sellega wõttis Krag ameeriklase kae alt kinni ja läks ballisaalist wälja. Nad läksid proua Habermannist ja „ta wenna“ mööda, kes kusagil nurgas üksteisega elawalt juttu westsid.

Aufameelne paar heitis neile järgi pika uuriva pilgu; siis mindi ballisaali, kus heledasse riidetatud daamid ja mustades üllkondades herrad tantsus ringi tiirlesid.

Proua Habermann lasti enese tantsule paluda, „tema wend“ aga jäi läwele. Ta näis tantsu wastu huwi tundwat.

Paar minutit hiljem oli mr. Franklin kadunud.

Krag tuli näiliskult juhuslikult muusikantide lähedusse.

„Kas olete oma instruktioonid kätte saanud?“ küsis ta pianisti käest.

See noogutas pead walfitaktis.

Kusagil nurgas istus mis Mrs. Nelson. Palju oli räägitud ta Ameerika rikkustest, ja kuna ta ise ka muidu oli nägus ja armas, siis kihas ta ümbrus isandatest ja daamidest, kes teda juttude ja naljadega püüdsid lõbustada.

Ta amüseerib hästi, mõiles Krag, kuidas ta põleb tantsulhas. Nii on hea, küllap ta warsti wõimaluse letab, et end liigutada.

Ta talutas mööda tuba ja lohtas kogemata proua Percivaline Haget.

„Teie olete murelik,“ ütles Krag, „on Teile midagi halba juhtunud? Pidu on ja suurepärase.“

„Jah, seda küll,“ wastas proua pahaselt, „kuid mind teeb rahutuks see, et siia niipalju inimest on kogunud, keda ma sugugi ei tunne.“

„Ah, tõesti?“ küsis ta kummardusega, nagu ütles ta komplimendi. „Keda Teie mõllete?“

„Mäitels see herra seal punase habemega. Teda pole ma weel kunagi warem näinud.“

„Ja keda weel?“

„Noh, see herra, kes seal praegu preili Stellaga tantsib.“

„Ja keda weel?“

„Ja see seal, kes seal klaveri juures seisab ja Teid nii terawalt filmitseb.“

„Arge selle eest muretsege,“ rahustas teda Krag, „need on ju Teie panfiooni külaliste sõbrad ja tuttawad.“

Endamisi aga mõtles ta ja sai aru, et asi iseenesest oli sootu teine: Waenlane loondas oma wägesid.

Rakskümmendseitsmes peatükk.

Kõrge mäng.

Asbjörn Krag näis suure huwiga tantsu waatlewat. Tegelikult aga walwas ta hoolega neid kolme meest, keda paremini ei tunnud, ja kes ilma pikema jututa panfiooni olid tunginud ja tantsust osa wõtsid.

Ükski neist ei pannud nüüd Kragi tähele. Sünd suurelillelles westis näis walfi mahe- daid helisid kuulatawat, kolmas aga kurtmeeris

kõigest väest oma ilusa daamiga. Krag naeratas. Ta teadis, et teda sellegipärast tähele panna. Ja ta ei lastnud end tüsata.

„Kas on seal eht rohkemgi mehi, keda Teie ei tunne,“ küsis ta proua Page käest.

„Mitpalju kui näen, ei! Kuid need kolm tulid järgimööda, wõib olla, tuleb neid veel juure.“

Krag naeris.

„Kui nüüd tött rääkida,“ ütles ta, „need herrad olen mina palganud. Urge imestage, kui täna õhtul midagi erakorralist juhtub. Teie teate ju, kuna mina siin olen, siis panna ka kõik rattad minu läbi käima.“

„Aga mis peab siin juhtuma?“ päris proua kartlikult.

„Mitte midagi, mis Teid wõiks hirmutada, wastuotsa, see on selleks, et Teid rahustada, olge selle peale kindel.“

„Siis pean ma Teid silmas.“

„Jah, tehke seda, ja niisaua kui minu näete rahuliku olewat, wõite ka Teie seda olla. Niisaua kui siin naeratades ringi jalutan, ei pruugi Teie hirmu tuuda.“

Ta noogutas pead ja kadus.

Selles lihas kohtas ta Stellat, kes rippus sellegi herra käewarre küljes.

„Kas tuleb märk pea?“ sõnistas Stella.

„Mul pole südant, et wõiksin Teid sellega koormata,“ ütles ta, „Teie olete praegu nii lõbus; on wõimalik, et märki üldse ei antagi.“

„Aga taha oleme meie igatahes,“ naeris Daani neiu ja liugles ühes oma kawaleeriga tantsiwate paaride sekka.

Krag astus salooni. Siin istus terve rida herrasid koos, nende hulgas ka „Londoni wend“ Harry Lewis. Ta oli paari külallega tuttawaiks saanud ja ajas ilusat juttu, nagu oleks kõik kõige paremas korras. Krag otsis proua Habermanni, kuid see oli äkki kadunud. See tegi ta rahutuks. Peale selle nägi ta, et üks palgateenriest end isedraalikul ülewal peab. Ta ulatas Kragile rohkel arwul wiina ja hoolitses ülestiiselt tema isiku eest.

See on number 4, mõttes Krag. Oma siimas soowis ta Harry Lewis'ile öone selle osamuse puhul, millega ta oma sõjawägesid juhatab. Ta ise istus kui ämblik oma wõrgus ja walwas kõige üle. Ja keegi ei aimanud, et sel kawalal peal veel midagi muud — peale kohwijoomise — oli mõelda, mida ta wäiksel liikõõruga täiendas.

Krag astus laua juure, mille ääres istus Lewis.

„Teie ei tantsi ilka veel?“ küsis ta.

„Ei,“ wastas teine ja raputas rahulikult tuha oma sigari otsast, „weel ilka ei leia ma,

et walitseksid need erakorralised olukorrad, millest ennist kõnelesime.“

Krag naeratas.

„Kuna ka mina ei tantsi,“ ütles ta, „wõiksime eht koos kuidagi aega wiita. Kas Teie ei mängi?“

„Wahel küll. Kuid ma ei mängi iga mängu.“
„Asbjörn wõttis riulilt mängu kaarte ja küsis, kuna ta neld rahulikult segas:

„Mis ütlete selle kohta?“

Kõrwalolijatele nätsid need sõnad kaartide kohta kätwat, Lewis aga sai aru warjatud mõttest. Temale oli kogu aeg selge olnud, et Krag ta ümberriietust õieti oskas hinnata. Ta wastas naeratus ja paljuütleva pilguga:

„Jah, see mäng huvitab mind wäga, aga teate ka: miks?“

„Ei, kuid tahaksin hea meelega teada.“

„Noh, kuna maneis mängudes alati wõidan.“
Teised herrad naerisid, ja Krag naeris kaasa.

„Nii siis oskate õige hästi kaarte mängida?“ küsis ta.

„Wõi õigemini ütelda: mängin ainult siis, kui mul kõige paremad kaardid läes on.“

„Teie ei arwesta kunagi juhusega?“

„Ialgi, ma ei arwesta kunagi fantaatiliste wäärtustega.“

Teised herrad waatasid üksteisele küsiwalt otse, Asbjörn Krag aga päästis situatsiooni:

„Partii whiski?“

Ameeriklane waatas oma tella.

„Booletunni partii,“ ja siis lihas ta juure, heites terawa pilgu Kragile: „On see wastu wõetaw.“

„Babi ja läbi, poole tunni pärast on ka minul midagi muud teha.“

„Nii siis läib Teie käsi samati, kui minu oma,“ ütles ameeriklane. „Kas mängib keegi herradest kaasa?“

See polnud raske kaasamängijaid leida, ja järgmisel filmapilgul istusid neli meest — Krag, „Londoni wend“ ja kaks külalist ümber laua.

Kaardid segati, ja saatus tahtis, et Krag ja Harry Lewis wastamisi pidid istuma.

„Waadake, kuidas meiega saatus mängib,“ ütles Krag, „nüüd istume wastamisi. Ja nüüd katsume paremad kaardid kätte saada, millest warem rääkisite.“

Lewis waitis. Ta waatles oma kaarte ja lehwitas neid kui wehikut.

„Küllap selgub warsti,“ ütles ta lõpuks.

Ja mäng algas.

Silmapilgul aga, mil taheti eesõigustatut nimetada, pani Lewis kaardid lauale ja küsis:

„Mille peale mängime?“

Herrad waatasid talle küsiwalt otse.

„Kas tahate raha peale mängida? Siis soovitaksin teist mängu. Kuidas oleks lugu väikse hasardiga?“ arvas Krag.

Lewis naeratas.

„Mängime ainult au peale, see on ju kõige suurem wara ja laotus,“ ütles ta.

„Kas on au tõesti kõige suurem wara?“ küsis Krag.

„Ah, Teie arwate, et elu on kõige suurem wara? Ei, seekord ei mängi meie nii suurte warade peale, mängime ju kõigest pool tundi.“

Siis wõttis ta kaardid üles ja lausus „Grand“.

Katskümnestahessa peatükk.

Suur wõiduwõimalus.

Asbjörn Krag teadis nüüd kindlasti, et Lewis enese tundis ära tuntud olewat. Ja see pärast polnud talgi päädu end kauemini maskeerida, sest see oleks lõpulikku lahendust ainult wiivitauud.

Krag polnud veel küllalbaselt warustatud lõpulikuks wõitluselks selle wõõraga, kes nii äkki päewaterrale oli ilmunud ja kriipsu läbi kawatsuste oli tõmmanud. Kuid ta sai aru, et ta teine polnud veel nõus wiimast sammust astuma. Küsimus seisis ainult selles, kumb wõidab edisraa.

Krag arwas järgmiselt ja seadis kawa kofku: Chicago detektiiv oli umbes poole tunni eest lahkunud. See kestaks vähemalt veel kakskümmend minutit, enne kui ta Ameerika saadikuga kofku wõib saada. Oletades, et see asjast aru saab ja ühtegi minutit ei sunni laotama, ei kestaks see ometi kuigi kaua, kunni politsei on alarmeeritud. Detektiivpolitsei ülemale tarwitseti ju ainult teatada, et Asbjörn Krag wiibib hädaohus, ja kogu apparaat panusse filmapildiselt liikwele. Ühel endisel korral, kui Krag piinlikus seisukorras oli olnud — oli see ast ufsalbatud detektiiv Brede kättesse, kes ta wiivitamata oma ametiwennale appi oli rutanud.

Wõis ta ka seekord selle mehoga arwestada, siis oli ta juba poolelbi wõibus.

Mr. Lewis ütles „Grand,“ ja mäng algas.

Kõige algul polnud mõlemal partneril — Kragil ja Lewis'il — õnne. Mängujuhil olid liig head kaardid.

„See on kriips läbi arwe,“ ütles Krag, „kas Teie kunagi et arwesta säärase üllatustega, kui mängust oja wõtate?“

„Ma ei wõta kunagi mängust oja, ma juhatan mängu,“ wastas Lewis.

Need sõnad kutsusid ringi ümber laua kerge naeratuse esile. Keegi polnud veel oma elus

ühegi herraga mänginud, kes wäikse partii wõisti peale nii pühaltult waatas.

Mängujuhi kaasmängija tegi kuus silma.

„Nüüd on waja,“ ütles Lewis oma partnerile, „et meie kõik teised teeme.“

„Kas on Tell ka selleks sobiwad kaardid?“ küsis Krag, kel enesel oli waga kindel mäng. et aja Lewis'i narritada.

„Jah, need mul on,“ oli wastus.

Ja ta mängis pada kuningas wälja. Kragil oli juhuslikult äss. Kuningas wõitis mängu. Üks isandatest ütles:

„On näha, et Teie wastaspoolt ka weidi usaldate.“

„Usaldan seda, keda tohin usaldada,“ wastas Lewis.

Mäng lõppes sellega, et Kragil ja Lewis'il oli trikk. Weerand tundi olid nad seda eduga kasutanud. Nüüd wahetati lohad.

Kui taheti kaarte laotada, küsis Krag:

„Kas olete kirglik mängija?“

„Jgatahes.“

„Noh, kas tahate siis mõne wõidu peale mängida?“

Lewis pani kaardid käest.

„Jah,“ ütles ta, „kui palju?“

„Noh, kui kõrgelt hindate seda mängu?“ küsis Krag.

„Sadatuhat dollarit,“ wastas Lewis.

Teised herrad naerisid. Krag aga jäi tõsiselks.

„See rõõmustab mind,“ ütles ta. „Mii-palju on see mäng siis wäärt. Ja kui oleksin nõus selle summa peale mängima?“

Teise filmad löid kiirgama.

„Mis teeksite aga siis, kui laotaksite?“

„Mitte midagi — kas jatkub sellest?“

„Läitja.“

„Aga kui mina wõidaksin, mis teeksite Teie siis?“ küsis Krag.

„Ma ei paneks kaarte enne käest, kui olen rewanshi saanud,“ wastas Lewis.

„Jah, aga, armas sõber,“ ütles Krag, kuna ta kaarte naeratades korda seadis, „niisugust mängu mängitakse ainult kord, seal pole wõimalik rewansheerida.“

„Siis jäägu ta wiigi peale,“ seletas Lewis. „Ma ei riskeri ühtegi mängu, kui mul puudub wõimalus, laotust jälle heakst teha.“

Selle sõnamahetuse jooksul oli mäng edast kestnud, ja üfsitud uudishimulised seisisid ümber laua.

Sõnamõttelised laused ja pühaltit toon tekitasid lõbusa meeleolu, ja tehti ettepanek, et mängitagu 100.000 krooni peale.

Seal kostis äkki hääl Kragi selja tagant: „Miks ei peaks nit kõrgelt mängima, kui on wäljawaade wõita?“

Krag tundis selle hääle ära. See oli ta ametiwend Brede. Ja ta teadis nüüd, et tema käes on kõige paremad kaardid.

Ka teine mäng lõppes. Seeford faotasid Lewis ja ta partner.

Nüüd ei tahtnud ta enam edasi mängida. Ta tegi, nagu oleks kõik see asi olnud nali, ja ütles, kuna ta kaardid käest ära pani:

„Nüüd lõpetame mängimise“

Krag tõusis kõrge püsti. Teised herrad ei tahtnud veel lõpetada.

Seal kostis jällegi üks hääl saloonist. Võib olla ei saanud keegi peale Kragi selle hääle tähendusest aru.

„Nüüd võib tants jälle algada, nii arwan ma.“ See oli Brede hääl.

Üffi ärganud armastusvääruses pani Krag oma kae Lewis'i olale ja ütles:

„Nüüd, mu armas sõber, kujunewad eht asjaolud siiski sarnasteks, et suur wõidu wõimalus Teid sunnib, kaasa tantsima.“

Rakskümmendühendas peatükk.

Ünn wõi kaotus

Sel filmapilgul ulatati karastusaineid. Herrad tõusid mängulauast üles, Krag kummardas Lewis'i ette ja ütles naeratades:

„Änan väga mängu eest. Olen neis mõmas partiis tõepoolest nii mõndagi õppinud.“

„Just niisama on lugu minuga,“ wastas mr. Lewis.

„Kas tõesti? Mulle näis, nagu mängiks Teie nii täiuslikult, et Teie midagi enam juure õppida ei wõi.“

„Noh, Teie wõite ometi aru saada, et inime, ilma et ta midagi uut tarwitaks juure õppida, siiski rõõmus on, kui ta teiste mänguwiisiga kuidagi saab tutwuneda. Ja nimelt just whist on selles suhtes väga õpetlik ja individuaalne.“

„Muidugi,“ ütles üks kaasmängijaist, kes ka midagi tahtis lausuda, „üks mängib paremini, teine halvemini.“

„Muidugi,“ ütles Lewis, seda wähelehüüet tõsiselt mõttes, „ja just nimelt sellel põhimõttel põhjendawalt kõik wõimalused iga asja juures, mida nimetatakse mänguks, isegi kõige lihtsama juures. Parema wõitja wõidab lõpuks halvema. Ünn etendab ainult kõrwalist osa. Ja isegi õnne üle walitseb teatud mõttes hea mängija. Matki õnne osalises ei saa alati õiglase ja ebasõige.“

Mr. Lewis seisis, Klaas läes, seltskonnast weidi eemal. Siis lähenes ta kiiresti Ushjörn Kragile.

„Kas Teie ei jaga mu arwamist?“ küsis ta. „Ma ei suuda täielikult leppida Teie õnne teooriaga. Usun, saatus võib ära narrida isegi hästi läbifaalitud mängu. Kõik oleneb hiiglatombel õnnest.“

„Aga armas sõber,“ ütles teine, ja ta silmad awaldasid filosoofi, „säärastel puhkudel ei räägita ometi õnnest!“

„Kuidas seda siis nimetada?“

„Noh, meie nimetame seda kaotuseks.“

Ushjörn Krag tujatas.

„Teie jaoks küll,“ wastas ta.

„Wõi ka Teie jaoks,“ ütles Lewis naeratades.

Detektiiv kehitas kaastunnet awaldades õlgu, nagu ei saaks nad enam üksteisest aru, ja läks peanoogutusega eemale.

Pansiooni-perenaine tuli kõrge ta juure.

„Kas ma ei ütelnud Teile, et Teie ei tohi näida nii murelik?“

„Aga ma ei tea enam, mis mõelda. Ma ei saa oma kodustki enam jagu.“

„Et veel enam wõraid isikuid on ilmunud?“

„Jah, veel kaks. Mõlemad, kes seal ahju juures juttu ajawad.“

„Rahustuge,“ wastas Krag, „need kõik on minu sõbrad.“

Ja tõepoolest, need olid Brede ja veel üks ametiwend salapolitseiist.

Kui Krag nendele lähenes, taganes üks neist eemale.

Krag jäi Bredega üffi.

„Kas arwan dieti,“ päris wiimane, „see tume herra whisti laua juures, eks?“

„Jah, tema ta on. Kuid neid on palju enam. Walma teda kõige pealt. Kuipalju inimesi meid siin on?“

„Peale Sinu veel kaks, sinuga tähtis hulga rohkem.“

Krag naeratas komplimendi puhul.

„Seega oleme meie wähemuses ja siksseptipilratud,“ ütles ta.

Girnu ilme liugles üle Brede otsaesise.

„Wõin telefoneerida,“ hüüdis ta, „ja meil on paari minuti jooksul rakskümmendwiis meest kohal.“

„Änan, see oleks ju väga ilus, aga järgmisel filmapilgul teaks Lewis kõik. Wähele on hea, kui ei näidata oma jõudu. Ja praegusel filmapilgul kõneleb meie poolest asjaolu, et Lewis arwab, et ma siin üffis wiibin, wõi peaaegu üffi olen.“

„Kuid ameeriklased?“ küsis Brede.

„Ameeriklased peawad end ise aitama,“ ütles Krag.

Mehed läksid ettewaatusse pärast lahku.

(Järgneb).

Silmad.

India kirjaniku Rabin dranath Tagore jutustus.

1

I.

Dige noore naisena sünnitasin ma surnub lapse ja olin isegi suremas. Väga aegamööda toibusin jälle, aga mu filmanägemine jäi nõrgemaks ja nõrgemaks.

Minu mees õppis tol korral arstiteadust. Tema ei olnud sugugi mitte väga kurb, et tal võimalus oli minu kallal oma arstliku teadmisi teostada. Ja nii hakkas ta minu filmasid ise arstima.

Minu vanem wend walmistas ennast tol korral õigusteaduslike eksami wastu. Uhel päewal tuli ta mulle külla ja ehmatas minu wäljanägemise üle.

"Mis sa teed?" ütles ta minu mehele. "Sa rikud Kumo filmad ära. Peaõid kohe hea arsti tooma!"

Minu mees ütles äritatult:

"Mis? Mis võib hea arst enam teha kui mina. Asi on üsna lihtne ja rohud on mul kõik teada."

Daba wastas wihahelt: "Sa usud nähtawasti, nagu ei olekski enam mingisugust wahet sinu ja minu ülikooli arstiteaduse osatonna professorit wahel."

Minu mees wastas pahahelt: "Kui sa iial naise wõtad ja sinu naise waranduse pärast tüli tuleb, ei wõtaks sa iial minu nõuannet seaduse asjus kuulda. Misjugu õigusega tahad sa siis arstiteaduses mööduandew olla?"

Kuna nad tüliisid, ütlesin ma enesele, et alati ikka ainult waene rohi kõige enam peab kannatama, kui kaks kuningat sõtta lähewad. Siin oli nende kaks wahel tüli, ja mina pidin selle tõuke wälja kannatama. Minu arust näis see ka mitte õige olewat, et minu perekond ennast weel pärast pulmi minu asjadesse segas. Eist minu rõõm ja mure olid nüüd ja minu mehe asjad, mitte aga enam nende asjad.

Ülest päewast alates, ainult minu tühiste filmade pärast, oli wahelord minu mehe ja Daba wahel põnew.

Minu üllatuseks tõi ühel õhtupoolikul, kui minu mees kodust ära oli, Daba ühe arsti mind vaatama. Arst waatas mu filmad õige põhjalikult läbi ja tegi tõsise näo. Ütles, edaspidine hoopetus läheks lardetawaks. Kirjutas rohusebelt, ja Daba saatis kohe rohu järele. Kui wõõras arst lahkus, wannutasin ma Dadat, et ta ennaft wahela ei segaks. Ma olin kindel, et arsti salajateft kätkest ainult õnnetus võib wõrjuda.

Olin isegi üllatatud oma julguseft, millega wenna wastu rääkisin. Siitamaani olin ma teda alati kartnud. Olen kindel, et Dabagi minu julguseft üllatatud oli. Ta waitis filmapilgu ja ütles siis:

"See küll, Kumo. Mina et too arsti enam. Aga kui rohi tuleb, seda pead sa tarwitama!"

Ja Daba lahkus. Apteegist toodi rohi. Ma wõtsin ta — klaasid, pulbrid, rohusebeli ja kõik — ja wiskasin kaewu!

Minu mees oli Daba wahelõegamisest äritatud ja rawitfes minu filmi weel suurema hoolega kui enne, katsus kõiksugu rohtusid ja abinõusid. Ma panin filmadele sideme peale, nagu ta juhataks, kandsin ka wärwiliisi prille, tilgutasin rohtu filma, wõtsin kõiki ta pulbrid. Jõin isegi hülgeraswa, mis ta mulle andis, eht see küll mulle wõigas oli.

Isalord, kui ta haigemajast tagasi tuli, küsis ta minult hirmuga, kuidas ma ennast tundwat, ja siis wastasin ma: "Oh, palju parem!" Tõepoolest sain ma enesepettuses otse geeniuseks. Märgates, et weehull mu filmades suurenes, trööstisin ennast mõttega, et see hea on, kui nii paljust wedelikust lahiti saan, ja kui weehull tahaneb, tundsin headmeelt oma mehe kunstist.

Uga mõne aja pärast muutus plin wäljakkannatamatuks. Minu filmawalgus kadus ja mul olid lõpmatud peawalud päewal ja ööl. Ma nägin, kuidas minu mees hakkas rahutuks saama. Ma nägin ta olekust, et ta ettekäändet otsis arsti kutsumiseks. Ja mina tähendasin, et ta ju ühe niisuguse wõiks kutsuda.

Et see ta südant lergitas, oli selgesti näha. Ta tõi weel samal päewal ühe Inglise arsti. Ma et tea, mis nad rääkisid, aga mul oli teadmine, et see mu mehega õige selgesti oli rääkinud.

Kui arst lahkus, oli mu mees tüki aega wait. Ma wõtsin tal kätkest kinni ja ütlesin: "Misjugu ne kaswatamata mees see oli! Mits ei toonud sa mõnda India arsti. See oleks palju parem olnud. Kas usud, et keegi minu filmasid paremini tunneb kui sina?"

Minu mees oli filmapilgu üsna wait. Siis ütles ta murinud häälega: "Kumo, sinu filmid on tarwis lõigata!"

Ma tegin, nagu oleksin tema peale pahane, et ta seda minu eest nii kama oli salajas hoidnud.

„Seda oleb ja kõik see aeg teadnud,“ ütlesin ma, „ja ei ütelnud mulle sellest ometi midagi! Misud ja, et ma mõni ita olen, kes lõikamist kardab?“

Nüüd sai ta oma hea julguse jälle tagasi.

„On olemas väga vähe mehigi, kel küllalt julgust on enese kallal lasta lõikamist ette võtta,“ ütles ta.

Mina naersin ta välja:

„Jah, nii see on. Mehed on ainult oma naiste ees waprak!“

Ta silmitses mind tõsiselt ja ütles: „Sul on täis õigus. Meie oleme hirmus edewad.“

Mina naersin ta tõsibuse minema: „Oleb ja kindel, et teie meid, naisti, isegi edewuses võite üle lüüa?“

Kui Dada tuli, kutsusin ma ta kõrwale:

„Dada, rawitsus, mis sinu arst mulle soovitas, oleks mulle palju head teinud, aga õnnetul kombel wabetasin ma ta rohu pesemise rohuga ära. Ja sest päewast saadit, mil ma selle wea tegin, läksid mu filmad iga päewaga halvemaks, ja nüüd on tarwis neid lõigata.“

Dada ütles mulle: „Sina oled oma mehe rawitseda ja sellepärast ei tulnud ma sind enam vaatama.“

„Ei,“ wastasin mina. „Edepoolest, mina rawitsesin ennast salamasti sinu arsti ettekirjutuse järele.“

Do! Misjuguist walet peame meie, naised, rääkima! Enam olles, waletame, et oma lapsi rahustada, abikaasad olles, waletame, et oma laste isa rahustada. Sellest tarwilikkusest ei ole meie ital wabad.

Minu pettuse tagajärg oli see, et minu mehe ja Dada waherord hästi paranes. Dada tegi enesele etteheiteid, et ta mulle põhjust oli annud midagi mehe eest warjata, ja minu mees kahetses, et ta lohe ei olnud minu wenna nõu kuulda võtnud.

Witmaks, nende kahe nõusolekul, tuli üks Inglise arst ja lõikas minu pahemat filma. Aga see film oli nii nõrk, et seda enam ära ei kannatanud: wiimane walgusekuma kustus. Ja siis jäi ka teine film aegamööda pimebaks.

Uhel päewal tuli mu mees minu woodi ette.

„Ma ei jõua seda enam kanemini kanda,“ ütles ta. „Kumo, mina olin see, kes sinu filmad ära rikkus.“

Ma tundsin, et ta hääl pisaratesse lämbus, ja sellepärast wõtsin ma ta parema käe oma käte wahela ja ütlesin:

„Mis sellest! Sina tegid just seda, mis õige oli.“ Sina kauplesid ainult selle leifikaga, mis sinu kätte ustud. Mõtke, kui oleks tulnud mõni wõõras arst ja mu'it mu filmawalguse võtnud,

misjuguine troost oleks mul siis olnud? Aga nüüd wõin ma tunda, et kõik kõige paremini on sündinud, ja minu suur troost on, teada, et ma oma filmawalguse sinu käte all kaotasin. Kui Manjandra nägi, et ühest lotoslillest liig wähe oli Sumala austamisest, pakkus ta talle lille asemel ora mõlemad filmad, ja mina andsin omad filmad oma Sumalale. Täna-sest päewast alates, nii tihti kui sa midagi näed, mis sulle rõõmu teeb, pead sa seda mulle kirjeldama; ja mina tahan ennast sinu sõnadest toita, nagu pühast andest, mis üle on jäänud sinu näost!“

Muidugi ei taha ma ütelda, et ma seda kõik seal ja tol korral ütlesin, sest wõimata on niisuguseid asju filmapilgu tungil pajatada. Aga mina mõtlesin harilikult niisuguste sõnade üle päewade kaupa järele. Ja kui ma õige rõhutatud olin, wõi kui wahetewahel mu filmade walgus tuhmits läts ja ma oma kurba saatust kahetlesin, siis lasstin oma waimul neid sõnu korrata, ühte teise järele, wagu laps jutustatud lugu järele räägib. Ja nõnda wõtsin ma weel lord puhtamat armastuse ja rahu õhtu hingata.

Meie jutu filmapilgul ütlesin ma oma mehele küllalt niipalju, et näidata, mis mu südames fees.

„Kumo,“ ütles ta mulle, „õnnetust, mis ma oma jõlebuse läbi tegin, ei saa ital enam heaks teha. Aga üht wõin ma teha. Ma wõin alati sinu juurde jääda ja katsuda sinu filmatägemist niipalju kasutada, kui see mul wõimalik on.“

„Ei,“ wastasin mina, „see ei lähe. Mina ei nõua mitte, et sa oma majast teeksid pimebate haigemaja. Ainult üks asi on teha — sina pead jälle natse wõtma.“

Katsudes temale seda seletada, wärises minu hääl pisut. Ma kõhatastin ja katsusin oma meelikutust warjata, aga tema purtskaks:

„Kumo, ma tean. . . ma olen narr ja kitleja ning kõik, aga alatu ma ei ole! Kui ma ital weel natse wõtan — seda wannun ma sulle, wannun piha wannet minu majajumala Gopinathi juures — peab kõige wihatam kõlgist pattudest — isatapmine — minu pea peale langema!“

Ah! Mina ei oleks pibanud ital, ital lubama, et ta nii hirmsa wande wannuks, aga pisarad lämmatasid mu hääle ja ma ei saanud sõnagi suust lõpmata rõõmu pärast. Ma peitsin oma pimebaid filmad patjadeesse ja nuulsusin, nuulsusin uuesi. Witmaks, kui mu pisarate esimene woog mööda, tõmbasin ma ta pea jälle oma rinnale.

„D —“ ütlesin ma, „mispärast wandusid sa selle hirmsa wande? Kas usud, et ma and-

fin sulle nõu abielusse astuda sinu oma mada-
dala lõbu pärast? Ei! Ma mõtlesin oma peale,
sest sinu naine võiks sind teenida, nagu mina
sind teenisin, kui ma alles nägin."

"Teenida!" ütles tema. "Teenida! Teenida
võivad teenijad. Usud sa, et ma nit hull olen,
et orja majasse võtan ja teda palun selle minu
jumalannaga trooni jagada?"

Ütelnud sõna „jumalanna“, võttis ta minu
näo käte vahele ja surus mu kulmude vahele
muhu. Sel filmipilgul awanes jumaliku ära-
tundmise kolmas film seal, kuhu ta mind oli
sundelnud, ja mina sain lõepoolest pühitsuse
osaltseks.

Ma ütlesin waimus: See on hea. Minul ei
ole enam võimalik teha koduste murede mada-
las maailmas teenida. Aga mina tõusen kõr-
gematesse waldondadesse. Ma toon õnnistused
ülevalt alla. Mitte mingisugust walet enam!
Ei mingisugust; pettused olgu kadunud igawestli!

Sel päeval, päew otja, tundsin ma eneses
wahtolu. Nõõm mõtte üle, et minu mehel selle
wande järele võimatu oli uuesti abielusse as-
tuda, ajas oma juured sügawasse minu süda-
messe ja mina ei jõudnud neid sealt wälja
kistuda. Aga uus jumalanna, kes enesele minus
oli trooni walinud, ütles:

"Aeg võiks tulla, mil sinu mehele hea oleks
oma wannet murda ja jälle abielusse astuda!"

Aga naine minu sees wastas:

"See võib olla; aga wanne on sellegipä-
rast wanne, ja selle seest teed wälja ei ole!"

Jumalanna, kes minu sees, wastas:

"See pole pöhhjus, miks sa selle üle peat-
sid rõõmustama."

Aga naine minu sees ütles:

"Miks sa ütled, on üsna õlge, tahtlemata;
aga wande wandus ta ometi."

Ja sama lugu kordus ilka ja ilka uuesti.
Witmaks jäi jumalanna tufaselt wait ja hirmsa
ahastuse pimedus langes minu peale.

Minu kahtesew mees ei tahtnud, et teenijad
minu töö ära teeks; tema pidi kõik ise tegema.
Kõotja tegi see mulle piiritumat rõõmu, et te-
mast iga wäikese asja pärast rippuw olin. See
oli abinõu teha minu juures hoida, ja minu
iha teha oma juures näha, oli sügawaks muu-
tunud minu pimedusest saadit. Seba osa tema
ligidusest, mis mu filmad kaotanud, palusid
minu teised meeled. Wuudus ta minu kõrvalt,
siks oli mul tunne, nagu ripuksin ma õhus ja
oleksin kõik kokkupuuatuse kaotanud kõigt ko-
batawate asjadega.

Waremalt, kui minu mees haigemajast hilja
toju tuli, awastin ma harilikult akna ja wah-

litfin wälja tänavale. See tänav oli lülitis,
mis tema maailma minu maailmaga ühendas.
Nüüd, kuna ma selle lüli oma pimeduse läbi
olin kaotanud, läksid kõik mu meeled teha wälja
otstima. Siis, mis meid ühendanud, oli mur-
tud, ja nüüd walitses meie wahel ülesamatu
kuristik. Lahtus ta minu kõrvalt, näis kuris-
tit awaralt aegutawat. Mina võltsin ainult
aega oodata, mil ta jälle oma kaubalt minu
kaubale üle tuleks.

Aga niisugune sügaw igatsus ja täielik rip-
pumus ei wõi ial hea olla. Natne on mehele
küllalt koormaks, ja kui sellele weel pimeduse-
koorem juure lisada, siis tähendaks ta elu wäl-
jakannatamatuks teha. Ma lõotasin üksi kan-
natada ja ei ial oma meest igale poole tungi-
wasse pimedusesse matta.

Üskumata lühikese aja jooksul sain sellega
hakkama, et ma kõik omad kodused kohused
tunde, kuulmise ja nuusutamise abil võltsin täita.
Lõepoolest märkasin warsti, et ma osawamini
edasi jõudsin kui enne. Sest filmad effitawad
enam kui aittawad. Ja nõnda sündis, et, kui
mu põgenewad filmad oma tööd enam teha ei
wõinud, kõik teised meeled nende mitmekesised
kohused rahuga ja täiesti oma peale võtsid.

Kui ma alalise harjutamise läbi ju koge-
must olin kogunud, et tahtnud ma oma meest
enam mingisugust kodust kohust minu wastu
täita lasta. Kõotja kurtis ta libedusega, et
ma talt ta patukahetsuse ära rõõmitwat. See ei
awaldanud minu peale mõju. Mis ta ka üt-
les, ma märkasin, et tal süda kergemaks sai,
kui neel kodused kohused mööda olid. Iga päew
naist teenida, kes pime on, ei wõi ial ühe
mehe elu täis täita.

II.

Witmaks ometi oli minu mees arstitea-
duskonna lõpetanud. Ta lahtus Kalkuttast ja
läks ühte wäiksesse linna arstiks. Seal, maal,
tundsin ma kõigest omast pimedusest hoolimata,
et ma ema käte wahele jälle tagasi olin saa-
nud. Kaheksaastatena olin ma kodukülast Kal-
kuttasse läinud. Sestsaadit oli kümme aastat
mööda läinud, ja suurel linnas oli minu mä-
lestus kodukülast kahtatunud. Mitkuna kui ma
nägin, oli Kalkutta oma ärilise eluga minu
teadwuses mälestuse minu lapseast lülituga
kiini kaadud. Aga kui ma oma filma näge-
mise kaotasin, sain esimest korda aru, et Kal-
kutta ainult filmi ärilise: waimu ei suutnud ta
täita. Ja nüüd minu pimeduses hakkasid minu
lapseapildid uuesti sõrama, nagu tähed, mis
päewa lõpul üksteise järele õhtuawas nähta-
wale tulewad.

Oli novembri algus, kui Kalkuttast Har-
kingpuri teele läksime. Koht oli mulle uus, aga
lõhnad ja maa hääled tungisid mu ümber ja
pettsid mu endasse. Hommikutunul tuli märk-
kena kiitnud maalt; õitswa sinepi magus ja
õrn õht, karjapoist pusun kangelst, isegi härja-
wantri lägin, kui ta tonarlist külalaseks mööda
weeres, läitsid minu maailma taewase rõõmuga.
Mälustus minu möödaläinud elust kõige oma
araräätmata lõhna ja kõlaga sai mulle elawaks
olewikuks, ja mu pimedad filmad ei wõinud
mulle teatada, et eksisin. Ma läksin tagasi ja
elasin oma lapsega weel kord läbi. Minult üks
puudus: minu ema.

Ma wõisin oma koduküla näha, ühes suurte
pundega külalattigi kalbal. Ma wõisin oma
waimu filmaga oma wanaema maalida, kes, üf-
fikud harwad juukselalgud peas, maas istus,
selga päikse käes joendades, kuna ta ise wäit-
seid ümmargust läätsekululist tegi, mida kutwa-
tatult keebuks tarwitati. Aga ei tea kuidas, lau-
lusid mulle meele et tulnud, mida ta ise selle
juures märkewa häälega laulks. Õhtut, nii
tihti kui kariloomade ammumist kuulsin, wõisin
ma peaaegu näha oma ema, kuidas ta, tuli
käes, ümber kuuri käis. Märja heina lõhn ja
õletule hammustaw suits tungisid mulle just
südamesse. Kangel näisin ma templikeelade helli
kuulwat, kui jõelt tulew tuul neid pundutas.

Kalkutta tarretab oma käre ja lohaga sü-
dame ära. Seal kaotawad kõik elu imetaoli-
tud kohused oma wärskuse ja süütuse. Mäle-
tan päewa, mil üks sõbranna minu juure tuli
ja ütles:

„Kumo, miks ja kuri ei ole? Olets minu
mees minuga nii ümber käinud kui sinu mees
sinuga, mina ei olets ial enam tema peale
waadanud!“

Ta katsus mind wihaseks teha, et minu mees
mulle ruttu arsti ei olnud toonud.

„Minu pimedus,“ wastasin mina, „on isegi
ju suur õnnetus. Miks peaksin ma ta selle-
läbi weel suurendama, et oma meest wihkama
hakkam?“

Sõbranna raputas ettawalt pead, kui ta
nii wanamoodi kõnet ühe nii jõleba lapse suust
kuulis, ja lahtis põlastusega. Aga misjugu-
ne mu wastus sel filmapilgul ta wõis olla, nii-
sugused sõnad jätawad oma kihwi alati järele;
ja mu hing et wabanenud ial enam sellest,
sestsaadik kui need sõnad olid öeldud.

Nõnda näed sa, et Kalkutta oma mitte ial
lõppewa lohaga südame kõwaks teeb. Aga maale
tagasi tulles said kõik mu lapselikud lootused,
kõik, mis ma lapseas õigeks arwasin, weel
kord wärskets ja selgetks. Sumal tuli minu

juure ja täitis mu südame ning maailma. Ma
kummardasin ta ette ja ütlesin: „Hea, et sa
minu filmad ära wõtsid. Sinu oled minu
juures.“

Ah! Aga ma ütlesin enam kui õigus. Jul-
tumus on ütelda: „Sinu oled minu juures.“
Kõik, mis ütelda wõime, on: „Mina pean sulle
ustawaks jääma!“ Isegi kui melle enam muud
ü'e ei jää, peame edasi elama.

III.

Meie elamine mitu kuud õnnelikult koos.
Minu mees omandas arstina hea kuulsuse, ja
sellega ühtlasi tuli raha.

Aga rahas peitub õnnetus. Ma ei wõi
mingisuguse kindla sündmuse peale tähendada,
aga et minu kui pimedat tähepanelud terawa-
mad olid kui teistel, siis wõisin tähele panna
muudatust, mis ühes kaswawa jõutusega minu
mehega sündis.

Tema oli, nooremata, walt õigustunne, ja
ta oli mulle tihti soowi arwaldanud waeseid ai-
data, kui tal kord hea tarwitajatering koguwat.
Tema wihkas n: id arstisid, kes ei tahtnud
haigete tuulsoontki katsuda, enne kui neil raha
käes oli. Aga nüüd märkasin ma wahet. Tema
jüda oli kõwaks läinud. Kord, kui üks waene
naine tuli ja teda palus halastuse pärast ta
ainult last päästa, ajas ta tema waljult mi-
nema. Ja kui mina teda sellesama pärast pa-
lusin, tegi ta oma töö pealiskandiselt.

Kunni me wähem rikkad olime, oli mu me-
hel põlgitus terawa rahanõudmise wastu. Ta
oli raha-asjus pinnlikult aus. Aga sestsaadik,
kui tal pangas ju suurem summa raha oli, ajas
ta tihti tundide laupa omas toas juttu ühe
alatu mõisateangelbajaga — märk, mis midagi
head ei kuulutanud.

Rahu on ta sattunud? Mis on saanud
minu mehest, keda ma enne pimadaiks jäämist
tundsin? Mehest, kes mind kord fulmude wa-
hele sundles ja mu jumalanna troonile upitas?
Need, selle äkilise fireawalbus tolmuse wistab,
wõiwad jälle üles tõusta headuse uuel ajal.
Aga need, kes päew päewa järele ilka enam
ära kutwawad oma waimuliku olewuse kõige
elawamas soones, need, kes parasitilise wälise
kaswamise läbi ajajooksul oma seesmise elu
aegamööda ära lämmatawad, — niisugused
mehed jõuawad ühel päewal surewusele, mil-
lest enam ärkamist ei ole.

Sahutus pimeduse läbi on ainult wälise
waitus. Aga oh! Ma lämbun tundes, et ta
enam minu juures ei wiibi, nagu ta wiibis minu
juures õigel tunnil, mil meie mõlemad teadsime, et
ma pime olen. See on tõeline lahutus.

Minä oma noore armastusega ja murdmata truudefega olen ennast oma südame seesmisema pühaduse warju hoidnud. Aga minu mees on nende asjade wilust warjust lahkunud, mis ajatunud ja närtimatud on. Ta kaob, ruttu kuitunud, weeta kõrbesse omas nõdra-meelses jänus kulla järele.

Wahetewahel tuleb mulle kahklus, et asjad nit halwad ei olegi, kui mulle näib: et ma wahest liialdan, sest et pime olen. Wäga wõimalik, et ma ilma siis sellena oleksin wõtnud, misjuguine ta oli, kui ma oleksin näinud. Sgatahes nägin ma oma meest nüüd selles walgukses, mis mu luulekujutus mulle näitas.

Ühel päewal tuli üks wana muuselman meie mojasse. Ja palus oma tütre tüdarta wata tama tulla. Ma kuulsin, kuidas wanamees ütles: „Bobu, mina olen waene mees, aga tule minuga, ja Allah tasub sulle!“ Minu mees wastas külmalt: „Mis Allah teeb, ei aita; mina soowin teada, mis sina minule wõid teha.“

Kui ma seda kuulsin, kütsin ma eneselt waimus, mis Jumal mind ei olnud teinud ja kurbiks, kui ma pimedaks olin jäänud. Wana mees ohtas raskesit ja lahkus. Ma saatsin tüdrukut talle järele, sain temaga seesmise toa läwel kokku ja andsin temale pisut raha.

„Palun, wõta see minu käest,“ ütlesin ma, „oma tütre tütre jaoks ja too talle hea arsti, kes ta järele waatab. Ja palu — minu mehe eest!“

Aga ma ei wõlnud see terwe päew süüa. Ohjupool, kui minu mees magamast tõusis, küsis ta minult: „Miks oled sa nii kahwatanud?“

Juba tahtsin ma ütelda, mida ma ennemalt harilikult ikka ütlesin: „Oh, ei midagi!“ Aga nüüd olid pettepäewad mööda ja ma rääkisin temaga awalikult:

„Ma olen päewad oisa wõititanud sinule midagi ütlemast,“ ütlesin ma. „Kasle on mõlemise waral ilmutada, mis see dieti oli, mis ütelda tahtsin. Ssegi nüüd, wõib olla, ei oska ma ütelda, mida ma dieti tahtsin ütelda. Aga ma olen kindel, et sa tead, mis sündinud on. Meie elud on lahku aetud.“

Minu mees naeris sunnikult ja ütles: „Muudatus on looduse õigus.“

Minä ütlesin talle: „Seba ma tean. Aga on asju, mis igawesed on.“

Nüüd jäi ta tõsiselt.

„On naisti,“ ütles ta, „kel tõsine põhjus on mures olla, naisti, kelle mehed raha ei teeni. Teisi, kelle mehed neid ei armasta. Aga sina teed enesele muret ei millegi pärast.“

Nüüd jäi mulle selgeks, et just mu pimedus mulle omaduse oli annud, maailma näha, mis wäljaspool igasugust muudatust seisab!

Jah, tõsi. Minä ei ole niisugune kui teised naised, ja minu mees ei saa minu stiial arul!

IV.

Meie elud weeresid aeglasel käigul edasi, lüua aega. Siis tuli ühetoalusele wahel. Minu mehe tädi tuli melle külaliseseks.

Õsimene, millega ta wälja pahwatas pärast õsimest teretamisest, oli see:

„Jah, Kumo, see on wäga kahetsemiswäert, et sa pimedaks oled jäänud; aga mis koormad ja ise oma koormaga oma meest? Sina pead teda kihutama uut naisti wõtma.“

Tellis piinlik wahetaeg. Oles minu mees midagi nalja ütelnud wõi talle näkku naernud, kõik oles hea olnud. Aga tema kogeles ja wõiwitas ja ütles wiimaks närwilikebewal toonil: „Arwad sa seda tõesti? Tõesti, tädi, nit ei peaks sa rääkima.“

Tädi pööras minu poole: „Kas mul pole õigus, Kumo?“

Minä naersin heledasti.

„Kas ei oleks parem,“ ütlesin ma, „kui selle asja kompetentsema poole kätte annad? Tasumaras ei küsi sellest ita luba, kelle taskud ta tahab rewibeerida.“

„Sul on õigus,“ wastas tädi õrnasti. „Abinashi, mu armas, luba enesega nelja filma all kõnelda. Mis sa arwad?“

Mõni päew hiljem küsis minu mees temalt minu juuresolekul, kas ta ei teaks mõnda neiu t haast perekonnast, kes tuleks ja mind mu majapidamises wõiks aidata. Ta teadis wäga hästi, et mulle abi tarwis et olnud. Minä waltisin.

„O! Niisugusel on suur hulk,“ wastas tädi. „Minu unupojal on tütar, kes just abieluse astumise ealine ja wäga ilus neiu on, nagu sina seda wõid soowida. Ta wanemad olesid rõõmsad, kui sinust temale mees saaks.“

Sille lajas mu mehe juust sunnikud, wittaw naer ja ta ütles: „Aga minä ei ole abieluse astumisest weel ita midagi rääkinud.“

„Kuidas wõid sa haast perekonnast neiu nõnda,“ küsis tädi, „et ta sinu mojasse tuleks ja sin abieluta elaks?“

„Mu mees pidi tunnistama, et see wõimata oli, ja jäi wai.“

Minä seisin üksi seespool oma pimeduse luteratub usti, kui mu mees lahkus, ja kisenidasin oma Jumala poole ja palwetasin: „Oh Jumal, päästa minu mees!“

Kui ma mõni päew hiljem pärast hommitupalwet oma koduakiti eest tagasi astusin, wõttis tädi mu mõlematest kätest soojalt kinni.

„Kumo, siin on see nein,“ ütles ta, „lellest meie hiljuti rääkisime. Ta nimi on Gemangini ja ta on õnnelik siin tundma õppides. Hemo, tule siia ja lae ennast oma õele esitada.“

Samal filmapilgul astus minu mees tuppa. Ta tegi, nagu oleks ta üllatatud, kui võõrast neiu nägi, ja tahtis tagasi minna. Aga tädi ütles: „Abinash, mu armas, miks sa ära jooksed? Seda ei ole tarvis. Waata, minu õnupoja tütar Gemangini on siin vaatama tulnud. Hemo, tee oma kummardus!“

Nagu oleks ta üllatatud, hakkas minu mees tädile küsimusi ette panema, millal, kuidas ja miks uus kilaline tulnud.

Ma nägin kõike seda õõnsust, võtsin Gemangini käest kinni ja viisin ta oma tuppa. Ma silistasin õrnasti ta nägu, käewarsti ja juukseid ja leidsin, et ta umbes viiskümmend aastat wana ja wäga ilus oli.

Kui ma ta nägu lobasin, hakkas ta äkitselt naerma ja ütles: „Di! Mis sa teed? Sünoptiseerid sa mind?“

Tema naeru magus kõla pühkis filmapilguga kõik mustad pilved eemale, mis meie wahel seisis. Ma võtsin oma parema käewarrega ta laela ümber kinni.

„Mu armas,“ ütlesin ma, „ma katsun siin näha.“

Si jälle silistasin ma õrnalt ta nägu.

„Katsud mind näha?“ küsis ta naerides. „Olen ma siis mõni kõrwalis sinu aiast, et mind ümberringi lobad ja katsud, kui pehme ma olen?“

Mulle tuli äkki meele, et tema ju ei teadnud, et mina ei näinud.

„Õe, ma olen pime,“ ütlesin ma.

Tema waltis. Ma võtsin ta suuri, noori silmi tunda, mis täis uudishimu mulle näkku wahkistid. Ma teadsin, neist paistis wälja kaas-tundmus. Siis jäi ta mõttesse ja segaselt ja ütles lähikese wahaja järele:

„Do, nüüd näen ma! Ja sellepärast kutsusti ju mees oma tädi siia.“

„Ei!“ wastasin mina. „Sa eksid. Tema ei kutsunud teid. Ta tuli ise.“

Gemangini hakkas waljusti naerma.

„Love tädi!“ ütles ta. „Do! Kas see pole ilus, et ta kutsumata tuli? Aga nüüd, mil ta tulnud, et jaa ja temast enam niipea lahti — see on kindel!“

Siis peatas ta ja nägi segane wälja.

„Aga mis tarwis saatis minu isa minu siia?“ küsis ta. „Kas võib mulle seda ütelda?“

Tädi oli tuppa tulnud, kuna meie kõnelesime. Gemangini ütles talle:

„Millal sa mõtled ära reisi, tädi?“

Tädi lohmetas.

„Misjagune küsimus,“ ütles ta. „Misjagust rahutut inimest ei ole ma weel näinud, kui sina oled. Tultme alles praegu, ja sa küsid juba, millal jälle ära reistime.“

„See kõik on sinule wäga hea,“ ütles Gemangini, „sest see maja on minu läheda sugulase maja. Aga mis on minuga? Ütle mulle awalikult, et ma siia ei wõi jääda.“ Ja siis ütles ta minu käest kinni wõttes: „Mis sina arwad, mu armsam?“

Ma tõmbasin ta oma rinnale, et ütelnud aga midagi. Tädi lohmetas. Ta tundis, et tema mõju kahanema hakkas. Ja sellepärast tegi ta ettepaneku, et ta wenna tütar tema seltsis suprema lähets.

„Ei! Meie läheme koos,“ ütles Gemangini ja wõttis minu ümber kinni. Tädi andis järele, kartusest wastupaneku eest, kui teda katkestas ära wiia.

Teel jõele küsis Gemangini minult: „Miks sul lapsti ei ole?“

Mina lohusin selle küsimise üle ja wastasin: „Miks pean ma ütlemat? Sumal ei ole mulle neid annud, see on kõik see põhjus.“

„Ei! See ei ole kellegi põhjus,“ ütles Gemangini ruttu. „Wististi oled mõne patu teinud. Waata minu tädi. Tema on lasteta. See tuleb sellest, et ta süda tige on. Misjagune tigeus peitub aga sinu südames?“

Need sõnad tegid mulle walu. Selle küsimuse peale pole mul wastust. Ma ohtlasti sügawasti ja ütlesin oma hinge ükfinduses: „Minu Sumal! Sina ise tead selle põhjuse.“

„Halastaja heldus!“ hüüdis Gemangini. „Mispärast sa ohtad? Keegi ei wõta minu sõnu tõsiselt.“

Ja ta naer tajas üle jõe.

V.

Peagi sai mulle selgeks, et minu mehe ametikohuste täitmisel wahed olid. Ta lähtas kõik kutsed laugemalt tagasi ja ruttas haigete juurest eemale, ta kui nad üsna ligibal olid.

Waremalt tuli ta ainult lõuna-öömaegadel ja õhtuti seesmisesse tuppa. Aga nüüd hakkas ta, oma tädi terwise lohta põhjendamata muret tundes, igal tunnil tema juures käima. Mina teadsin lohe, et ta tema tuppa oli tulnud, kui kuulsin, et tädi Gemanginit wett tooma hüüdis. Ettoisa tegi neiu, mis kästi, pärast aga et teinud ta seda enam.

(Särgneb).

Kronomeeter.

Wene kirjanik Aleksander Kuprin.

Mul on veel selgesti meeles see detsembriõhtu. Ma istusin ümmarguse laua juures ja lugesin üht ajakirja. Onu istus minu vastas klubitoolis, täitsa mõttesse vajunult, ja suitsetas piipu. Ma tõstsin wahetewahel silmad ajakirjalt ja kuulasin tormi, mis wäljas wingus.

Onu süütas piibu põlema ja algas : „Kui ma alles husaariohwitser olin, kogusime kord rittmeister Aschenbrenneri juure. Peeti majaherra sünnipäewa. Meie husaarisalk oli alles hiljuti Ungarist tagasi tulnud ja meid oli igawatesse küladesse paigutatud. Kaardimäng ja joomine oli meie ainus meelelahutus.

Sünnipäewale oli kuus herrat tulnud. Õhtul istusime kaardilauda ja mängisime. Krahw Olhowski jutustas meile, et temal eelmisel nädalal ühe mõisniku juures kaardimängus palju õnne olnud. Ta oli wõitnud wiisteistuhat rubla, ühe hobuse ja kuldkronomeetri. Ta näitas meile üht wana, antiik uuri ja ütles :

„See uur on haruldane asi. Mina ei anna teda ühegi hinna eest ära. Nagu mulle jutustati, olla sel kellal ainult üks wõi kaks omasarnast.“

Tshekmarjew naeratas :

„Eksite,“ ütles ta. „Wõin Teile näidata täpselt samasuguse uuri. See uur pole sugugi nii haruldane kui arwate.“

Olhowski raputas kaheldes pead :

„Kust leiata Teile samasuguse kronomeetri ? Wabandage, aga mina Teid ei usu.“

„Kas weame kihla ?“

„Palun !“

Kuid kihlwedu husaare ei huwitanud. Jooming kestis edasi.

Äkitselt käskis Koshin ohwitseride teenijatel ukсед kinni panna, sest et waja oli bowle'i pruulida.

Uksed pandi lukku, tuli kustutati ära, teenijad pidid toast lahkuma, kolme mõõga peale asetati sukrupea, millele rummi peale walati ; nõusse, milles bowle'i pruuliti, walati konjakit, rummi, weini ja arrakut. Piiritus hakkas leekima.

Meie laulsime wanu husaari laule. Tuba oli piiritustulest tondilikult walgustatud.

Äkitselt hüüdis kasakaohwitser Si-ritko ;

„Seltsimehed, mina pean lahkuma. Täpselt kell 8 pean ma olema kasarmus. Olhowski, mis kell praegu on ? Lase kord oma kronomeetril heliseda.“

Me kuulsime, kuidas Olhowski närwilikult oma taskuid kobas. Siis hüüdis ta ehmunult :

„See pole ju wõimalik !“

„Mis pole wõimalik ?“ küsis Aschenbrenner.

„Ma ei leia uuri. Panin ta lauale... wõtke tuli üles !“

Tuli pandi põlema ja hakati uuri otsima, aga teda ei leitud. See oli piinlik minut, ja me julgesime üksteisele wae-walt silma waadata.

„Millal Te uuri wiimati waatasite ?“ küsis majaherra.

„Kui uks kinni pandi, minuti eest. Ajasin mundrikuue maha ja mõtlesin : panen uuri oma kõrwale lauale ; siis teame wähemalt, mis aeg on.“

Meie waikisime.

Äkitselt löi Iwanow rusikaga nii kõwasti lauale, et klaasid tirisid, ja hüüdis :

„Otsime seda neetud uuri ! Waadake laua ja toolide alla !“

Me otsisime pool tundi, aga ei leidnud midagi.

Olhowski oli närwilik ja hüüdis iga silmapilk : Jätke otsimine. Wõtku tont selle uuri !“

Iwanow wastas temale : „Ma wilistan sinu uuri peale ! Kas saad aru, et siin ainult meie, o h w i t s e r i d, olime ja ei kedagi teist.“

Me istusime laua juures ja waikisime. Siis küsis Koshin :

„Mis me teeme, mu herrad ?“

Major kõhatas ja tähendas waljul toonil :

„Mu herrad ! Uur peab olema tunni aja jooksul leitud !“

Otsustati, et igauks meist enese la-seb läbi otsida. Rõige esiti tuli kasaka-

ohwitseri, siis staabirittmeisteri kord. Wärisewail kätel tühjendas ta oma taskud ja ütles:

„Skandaal! Häbi! Esimest korda otsivad ohwitserid oma seltsimeeste taskuid.“

Nii otsiti kõik läbi, ja järele jäi ainult leitnant Tshekmarjew.

„Noh, Tshekmarjew, tulge siia!“ hüüdis Iwanow.

Aga Tshekmarjew toetus kahwatult seinale, wärisewail huulil, ja ei liikunud paigalt.

„Tshekmarjew,“ ütles major sõbralikul, „tulge ometi. Teie nägite ju, et kõik —“

Tshekmarjew raputas pead, siis ütles ta peaaegu kogeldes:

„Mina . . . mina ennast läbi otsida ei lase!“

Iwanow sai wihaseks:

„Mis, Teie ei lase ennast läbi otsida? Meie, wiis wana ohwitseri, lasksime oma taskud läbi otsida, ja Teie . . . Olen wana sõjamees ja pidin oma taskud laskma läbi otsida . . . Kas oled sina meist kõigist parem, wõi on sul aust teised mõisted? . . . Silmapilk ette! . . . Said aru?“

Aga Tshekmarjew raputas eitades pead ja ütles:

„Seda ma ei tee!“

Oli midagi hirmsat ta seisakus, ta silmis, mis olid täis surmahirmu.

Iwanow muutis tooni ja ütles:

„Armas sõber, jäta rumalused. Sa tead, et ma sind kui oma last armastan. Wahest tegid sa lolli kihlweo pärast nalja. Naljatasid... lühidalt: ma palun sind!“

Tshekmarjew seisis, näost punane, siis kahwatas ta, hakkas wärisema, raputas eitades pead. Toas walitses surmawaikus.

Iwanow tõusis ja ütles, ilma et Tshekmarjewile oleks waadanud:

„Sel puhul, herra leitnant — meie ei kahtle ju Teie aususe juures, aga see ei lähe, et Teie veel meie seltsis wiibite.“

Tshekmarjew nuttis, kahmas mõõga, siis taltsutas ta ennast ja lahkus wai-kides.

Joomingu jätkamise peale polnud enam mõelda. Majaherra kutsus ohwitseride teenijad ja käskis laua ära koristada.

Me istusime kõik norus peaga, kui korraga üks poiss hüüdis:

„Herra rittmeister, siin on ju Teie uur!“

Ja tõepoolest seisis uur nõu all, milles oli bowle'i pruulitud.

Teenijad saadeti wälja ja asi räägiti läbi.

Nooremad rääkisid Tshekmarjewi eest, aga major ütles:

„Tema haawas meid kõiki ja peab polgust lahkuma!“

Kui me juba eestois seisis, nägime, et Tshekmarjewi poiss maija jooksis. Ta oli mütsita, nagu ehmatanud ja hüüdis:

„Herra rittmeister, on sündinud õnnetus! Leitnant Tshekmarjew on enda maha lasknud!“

Me jooksime Tshekmarjewi korterisse. Ta lamaskorral; waip oli werine ja ta kõrwal seisis sõjawäe rewolwer.

Kirjutuslaualt leidsime sedeli, ja selle sedeli kõrwal seisis üks kronomeeter, mis täpselt samasugune oli kui Olhowski oma. Sedelil seisis järgmine kiri:

„Seltsimehed!

Wannun Teile Jumala ja Kristuse kannatamise juures, et mina selles warguses süütu olen. Ma ei lasknud ennast sellepärast läbi otsida, et minu taskus oli täpselt samasugune kronomeeter — minu wanaisa pärandus. Paraku ei ela enam keegi, kes minu sõnu wõiks tõendada. Mul jääb ainult walida teotuse ja surma wahel. Ja ma walin wiimase. Peaks Ohlowski uur leitama ja minu süütus selguma, siis palun minu asjad mu seltsimeeste wahel jagada. Nimetan Iwanowi oma testamenti täidesaatjaks ja palun teda, et ta minu kronomeetri omale mälestuseks wõtaks. Leitnant Thekmarjew.“

Onu oli täitsa mälestustesse wajunud, siis kõhatas ta ja ütles:

„Näed, niisuguseid asju juhtub elus!“

Kojutulek.

Saksa kirjanik A. Halbert.

Sügislilled seisis kõigis nurkades. Kirjutuslaual oli just ühe naise pildi all kaks roosi. Siin-seal öitsew kanarpik.

Alfred Jansen käis toas siia-sinna ja korraldas waipe ning tekikesi. Ta abikaasa pidi pärast kahekuulist ära-olekut leidma kõik korrast ja mugawas olekus.

Niipalju wäikseid asju oli korraldada. Uksele oli ta uue sildi pannud — õige messingsildi, ja mitte enam nimekaardi, mille pagaripoiss nädalas mitu korda ära rebis.

Ja sohwa kohale oli ta riputanud wäikse lapsepea, weetlewa kena pildikese. Oo, kuidas saab tulija imestades käsi kokku lööma, kui läwele ilmub. Ja hõisates hüüab ta:

„Suurepärane!“

Ja sohwa jaoks oli ta walmistada lasknud kaks uut patja. Sellejuures kahtles ta ainult, kas tulijale ka walitud wärwid saawad meeldima. Aga ta armastas patju toas, palju patju.

„Siis on nii mugaw istuda,“ armastas ta ütelda.

Jansen jäi abikaasa pildi ja rooside ette seisma: need suured, armsad, pruunid silmad — ja ümmargune, priske, naerew nagu lumiwalgete hammastega.

„Jah, mugaw peab tal siin olema!“ sosistas Jansen.

Õrnus tõusis temas, tõusis ta kõrisse ja läks sealt ka silmadesse.

* * *

Nagu tormituul tormas noor proua maija, punaste paledega, päewitanud, erutatud. Alfred Jansen kahetses ainult, et ta esimest muljet ei näinud. Woorimees, kes ta abikaasa jaamast tõi, ei tahtnud pakke üles tuua, sest et ta hobune „peru“ olla.

„Just kui naised — pistab plehku,“ põhjendas ta oma tagasihoidlikkust kõrwalpilguga.

Ainult suure waewaga tuli ta pukist maha — Alfred lubas tal seni hobust kinni hoida.

Nii jõudis ta alles hilja üles tupp. Tema abikaasa jooksis parajasti peegli ette:

„Minu juuksed — mu Jumal, missugune ma wälja näen!“

Siis langes ta mehele kaela.

„Kas on sul hea meel, et koju tulin?“

„Kas on sul hea meel?“

„Jah, wäga — sa oled kõik nii kenaks teinud.“

See oli kõik. Siis ütles noor proua suure daami shestiga:

„Nüüd pean aga tualetti tegema!“

Alfred Jansen mõtles järele. Muidu armastas ta naine alati ütelda:

„Nüüd teen enda ilusaks!“

See oli tema arust palju kenam olnud.

* * *

Tee seisis laual. Noor proua säras, söi, jõi, ja jutustas. Ja Alfred kuulas nii heameelega, et ta hoopis unustas märgata, et noorik ainult enesest rääkis ja weel ta terwisegi järele polnud küsinud.

Nagu purtskaew puristas ta:

„Sina, mõtle ometi, täna oleksin wõinud leida selle wana herra . . .“

„Kelle?“

Noorik waatas talle naerdes otsa, aga pisut pahameelt segines ta häälede, kui wastas:

„Jumal, selle wana herra — tead ju, kellest ma alati und nägin, enne kui pulmad tegime . . . Tead, määratu rikkast herrast, kel kolepalju raha . . . üsna wanast . . . kes warsti sureb . . .“

„Lollus!“

„Aimad sa midagi? Täna kohtasin teda . . .“

„Aga liig hilja,“ katsus Alfred naljatata.

„Jah . . . sina . . .“ Noorikul oli lust jutustada ja waewalt kuulis ta mehe wastust. „Mõtle ometi . . . Lühidalt: mina astun wagunisse. Pean nimelt . . . sõitsin teises klassis . . .“

„Jah, ma imestasin ka, kui sealt wälja tulid . . .“

„Mis seal imestada . . . Onu Fritz tõi mu jaama ja wõttis pileti — muidugi teise klassi. Ah, wõin sulle ütelda: tore on rikas olla! Nii mugaw! Wõluw! Padjad . . .” Kiiresti waatas ta oma kõrwal seiswatele patjadele. „Pealegi oli see sinu poolt wäga kena! . . . Jah, tead, söögiwagun on ideaalne . . . ja üldse kõik . . . Ja kui ma seal nii istun, näen . . .”

„Rikast wana herrat . . .” jatkas Alfred hääletult.

„Oo! Tema ei olnudki weel nii . . . Kas usud, et tema uskus, et abielus olen? Mitte aimugi, Sõrmus olla ainult naljaks sõrmes, ütles ta . . .”

„Ja sina?”

„Noh, ma jätsin ta tema arwamisesse. Millist lõbu ma tundsin, ütlen sulle — suurepärane! Tema wõtab korteri Ad-

loni, mõtle. Seal on igal toal oma wannituba . . . Sina, kui me uue korteri wõtame, peab seal tingimata olema . . .”

Alfred ei ütelnud enam midagi. Noorik ei märganud ka, et ta oli kahwatanud ja ta silmad teda piinatult ja wõõralt silmitsesid.

Alfred teadis korraga, et temale nüüd tagasi oli tulnud naine, kes teist õhk-konda armastas.

Ta läks akna juure ja waatas wälja. Tuul raputas puid ja puistas lehti. Tulemas on sügis, sügis . . . Ja tema majas pole enam õnne . . . Ta peab töötama, et rikkaks saada . . .

Ta suudleb naist:

„Pean nüüd töötama, tead, töötama . . .”

Noorik naeratab:

„Jah, sina — ja palju, palju raha teenima!”

Sinu sõnad.

P. Grünfeldt.

Su sõnad on kui magus kärjemesi, mis annab mulle raugemisel rammu ja jälle elawamaks teeb mu sammu siin noppides weel wiimseid kannikesi.

Su sõnad on kui lumehelbed laiad, mis pehmelt sulawad mu hinge õues ja äratawad minu tardund põues weel õitsma wärwikirjud lilleaiad.

Su sõnad on kui kaunis, karge kaste, mis lillenupus kiirgab kui safiirid ja nərbusele hinges paneb piirid, et nooremaks weel saab mu wäsind aste.

Sind tänada — oh kuidas mul on jänu su sõnade eest, mis nii pehmed, hellad ja kumisewad nagu hõbekellad! — Oh, surmani su päralt on mu tänu!

Õhtuhelewus.

Saksa luuletaja Otto Boettger-Seni.

Ju unised on õhtu sinisilmad,
mis mõttes silmitsewad pääsukeksi,
kes kiriktorni ümber keerutawad.

Turg puhkab waikses pühapäewarahus.

Pea kinni surub emaliku käega
õrn õhtu tema wäsind silmalauad. — —
Mil tuleb öö, mis mulgi silmad suleb?

Kummalised juhtumised.

Rootsi kirjanik Hasse Zetterström.

Mu terve elu on olnud kummaliste elamuste ahel.

Olin waewalt kolm aastat wana, kui ühelt sugulaselt hoobi sain, nii et trepist alla lendasin ja sellesse augu lõin — mina ise pääsin kindlasti surmast kawala konksu abil.

Selle sündmuse mälestuseks jäi mulle arm pahema silma kohale ja peotäis sugulase juukseid. Armi rawitsen ma hoolega, sest ta teeb mu näo isearaliseks ja annab mulle huwitawa ilme, vähemalt õhtul tulewalgel.

Kuueaastasena kadusin armsast wagematemajast. Keegi ei teadnud, kuidas see oli sündinud. Kadusin lihtsalt ära. Hiljem olen seda pahas seisukorras weel mõnigi kord katsunud, aga kõik katsed luhusid. Meie päewil on politsei ka walwsam kui waremalt. Kui ma ligi kaks tundi olin kadunud, ilmusin äkki jälle maija. Mu perekonna rõõm oli sama suur kui walu, mis isa jaltuskepp oma hõbedast käepidemega minus äratas.

Kaheksaastaselt sain ülespidamise eest semestri lõpul — wäga hea! Tädi, kes mind seekord kaswatas, oli sellest nii üllatatud, et äkki, ilma hoiatuseta, suri ja oma waranduse 60.000 naelsterlingi suuruses mulle pärandas. (Tädi oli isa poolt inglane.)

Warandus oli warsti peeneks tehtud — seda oli minu hoolekandja teinud, ilma et selle eest tasu nõudis. Ta oli ausa loomuga inimene.

Kahekümnekahe aastasena tegin reisi, kus hiljem kuulsa gentlemenwarga Westermark-Roseniga tutwunesin, kes incognito (walwepolitseita) sõitis. Ta palus mind lõbusa sõidu mälestuseks üht kuldtaskukella ühes samast metallist ketiga wastu wõtta. Kui herra Rosen mulle selle uuri kinkis, oli see weel ühe wanema, õige paksu suurkaupmehe oma, kes meie wastas kupees istus. Aga ta magas parajasti. Oli nimelt suwi, ja suwel jääb inimene kergesti magama. Kannan seda uuri

weel praegu. Ta käib kaunis hästi, sest ma tõmban ta hommikul üles. Tädi ütles mulle ju alati:

„Tõmba kell alati hommikul üles, sest siis oled sa wõib olla weel kaine.“

Westermark-Rosen istub nüüd wan-gikojas. Kui temaga peaksite kokku saama — wabandage! — siis ütelge talle minu poolt, palun, terwiseid.—

Nii. Kahekümnewiie aastasena läksin õhupalli peale. Pall tõusis iseenesest 2000 meetrit. Siis lõhkes ta, ka iseenesest, ja ma kukkusin just ühe surnuaija kõrwale, mis mu sõbrad leidsid wäga praktilise olewat. See sündmus ei teinud mulle muud kahju kui seda, et muu parem jalg sissepoole pisut kõwer on. Sel päewal puhus minult parajasti idatuul.

Üheksakümne date aastate lõpul käisin Hamburgis ja sain pealikaudselst tuttawaks ühe hammasatleetinnaga, kes Buschi tsirkuses esines. Pärast tuli ta mulle naiseks. Oli hea naine. Aga kord hammustas ta mind nii kõwasti käewarrest, et pidin enda temast laskma lahutada. Kohtu ees nuttis ta waljusti ja ütles, et ta seda armastuses teinud. Kohtunik aga, kes ise abielus oli — oli halastamatu, ja me saime lahutatud. Tihti mõtlen weel tema peale. Ta on enda nii ütelda mu mälusse hammustanud. Aga miks peame wiibima kurbade mälestuste juures — tal olid sini-sed silmad.

Minu 30. sünnipäewa pühitseti lihtsalt ja auwäärilikult ühe sõbra juures wäikse tulewärgiga. Oli walge suweöö ja tulewärg paistis hästi. Aga suwemaja oli tule wastu kinnitatud, nii et kahju nii suur ei olnud, kui mu sõbra ämma kaasa ei arwata, keda meil kahju oli õigel ajal kaotada.

Muidugi olen weel palju enam läbi elanud, aga mispärast peaksin seda jutustama tundmatutele ja wõib olla toorestele inimestele, kes wõib olla minu hädade ja murede üle hirwitaksid.

Oh maailm, kui kare sa oled!

Lühemad lood.

Kogunud K. Kasesalu.

Ah nii!

„Esitlen Teile siin mehe, kes wiimase kolme aasta kestel kahtlemata on kirjutanud kõige enam rumalusi!”

„Ahsoo! Tõesti? Ja sellest ei küsi Teie midagi?”

„Esitletu: „Ainult kirjutamise ajal tundsin raskust.”

„Imelik! Kuid nüüd saan ma Teist aru. Teie olete kirjutanud paljastusi ja kahetsete seda nüüd tagast järele. Ja, jah!”

„Ei, ei. Mina olen parlamendi stenograaf.”

*

Sügis.

„Ma armastan Teid,” ütles noormees, kui nad, ratsasõidult tulles, läbi kolletanud puiestee sammusid.

„. . . Teie graatsiat, Teie paenduwust, Teie sharmi.” Ja nüpea kui ta oma nooruse waimustuses kõik oli üles lugenud, mis temale selle naise juures meeldis, ütles ta:

„Ma armastan Teid!”

Naeratus lehwis üle proua puuderdatud näo, peatus ta huultel, mis shminkpulgaga waewalt märgatawalt punasemaks tehtud, ja kaewas terawamaks kortsud, mida enam wõimalik ei olnud ära kaotada.

Ta silmad, mis heledas hommikuwalguses pisut wäsinud, waatasid unenäolikult kaugele.

„Ma armastan Teid. . . .”

Jõle-ilus kõla. Tihti kuulnud, tihti kadunud. Sõnad, mis üks ja teine waheldamisi rääkinud: aralt ja selgelt, paluvalt ja himustawalt, ja alati samal meelijoowastawal wiisil. . . .

Fredy tuli talle meele, see tore, priske poiss, ah, kui ammu see juba oli olnud —Gisbert. . . . Werner. . . . Eduard. . . .

Ja ikka haruldasemaks jäid need niimed wiimasel ajal.

Ja äkki teadis ta põletaw-walusasti: kes praegu seda temale ütles, oli wiimane. Iial enam ei saanud ta kuulda neid sõnu, mis nagu wõru ta naise-

suwe piirasid. Mis talle elu enne tõi, oli ootus, mis pärast tuli, oli leplik rahulolemine. . . .

„Kas Te siis ei kuulegi, mis ma Teile ütlen?” kõlas nooremehe hääl etteheitwalt tema kõrwu.

„Kuulen,” naeratas wananeu lesk-proua, kelle mõtted kaugele. „Kuulsin isegi enam, kui Teie mulle ütlesite. . . .”

Jumalaga jättes andis ta noorele mehele kätt.

See ei saanud temast aru. Aga ta suudles proua kitsast kätt ja lahkus.

*

Mõtted laiali.

Kuulsast sir Isaac Newtonist jutustatakse, ta mõtted olnud nii laiali, et ta ühel päewal wõtnud oma ilusa naabrinna sõrme ja sellega oma piipu toppinud.

Lord Wainilt küsis kord ühes seltskonnas keegi daam, kelle mõtted laiali olid:

„Ütelge mulle, kas on see tõsi, et Cook juba oma esimesel reisil surma sai?”

Gleimil oli kord äge tüli lukkse-paga, kelle ta ise oli oma raamatukogutappa wiinud ja teda siis seal oodata palunud. Wälja minnes aga oli ta mehe luku taha pannud ja tupp unustanud.

See kõik ei ole weel midagi professor Naerismäe kõrwal, kelle mõtted nii laiali olid, et ta, omale kohwi keeta tahes, poti asetaski toolile ja ise istus priimuse peale, wõi koguni selle teise herra kõrwal, kes mingisuguse keeleteadlaste kongressi õhtul hotellis oma saapad asetaski woodi ja ise istus wälja korridori ukse kõrwale, kus ta oma eksitust alles siis märkas, kui hotelliteenija hommikul ilmus ja saapaid tahtis puhastama hakata.

*

Tundis ära.

Hertsog Ernst Augusti ettepanekul pidi keegi kujurauja Leibnitzist marmorikuju walmistama. Filosoof pidi

tahes wõi tahtmata tema ees istuma ja ta istus kogu aja waikides. Alles kui rinnakuju walmis oli ja kõik põnewalt tema otsust ootasid, silmitses ta wäljaraitud marmoritükki ja ütles siis järelmõttlikult:

„See'p ongi siis see nägu, mil ma iga hommikul habet ajan!“

*

Materjalist.

„Kas on maailmas weel üldse midagi peale armastuse, John?“

„Ei, mu armas! Aga kui kaua wõtab lõunategemine õieti weel aega?“

*

Mark Twaini esimene rahateenistus.

Ameerika naljakirjanik Mark Twain oli oma wiimastel eluaastatel weel Euroopasse reisinud ja peatas pikema aja Wienis, kus hoolega tema jutul käidi. Sellejuures kaldus jutt ka tema tegewuse alguse peale.

„Kas on Teil weel meeles, kus ja millal ja kuidas Teie esimese raha teenisite?“

Naljahammas kibrutas järelmõttlikult oma kulme, imes sigarit ja wastas wiimaks:

„Isegi väga selgesti. Minu kodumaa poeglastekoolis etendas kepp weel tähtsat osa kui kaswatusteadlik ergutuswahend. Ja paljud keelud andsid talle tööd. Kes näituseks puldile wiga tegi, maksis kas 5 dollarit trahwi wõi sai peksta Mina sattusin niisugusesse wõrakusse ja teatasin seda oma isale, See arwas, peks olla pisut wali, pomises ja andis mulle 5 dollarit. See näis mulle tookord olewat suur raha, kuna hoobid sugugi haruldased ei olud. Noh“ — ja Mark Twain lükkas pikkamisi tuha oma sigari otsast toosi, — „noh, teate, siis teenisin ma oma esimesed wiis dollarit!“

*

Sellepärast.

Engelbert Humperdinck, Saksa helilooja, kes nüüd juba surnud on, oli suur unustaja ja väga hoolimata mees, isegi oma naise wastu.

Ühel päewal istus ta ühe hotelli terrassil suuremas seltskonnas. Äkitselt küsis ta oma abikaasalt:

„Kas sinu kohal tuul tõmbab?“
Rõõmus, et mees kord tema pärast ka mures on, wastas proua Humperdinck:

„Ei, mitte sugugi!“

„Siis, palun, wahetame platsid,“ ütles helilooja, „sest siin tõmbab tuul mis kole!“

*

Lapsesuu.

„Tädi, tee kord oma suu lahti!“

„Mistarwis?“

„Tahan näha, kas isal õigus on.“

„Mis sa sellega tahad ütelda?“

„Noh, isa ütles alati, et niipea kui sina suu lahti teed, tuleb sealt keelepeks wälja.“ —

*

Rõugepanemise wastane.

Mikosh oli rõugepanemise wastane.

Kord jutustas ta: „Rõuged on surmawad Tundsin poissi. Talle pandi rõuged ja need paranesid. Warsti aga suri ta.“

„Mille kätte?“

„Kukkus aknast wälja ja murdis kaelaluu.“

*

Waled.

Ungari naljahammas Mikosh ei olnud oma nooreseas, nii umbes kuni 25 aasta wanadusel, mõne daami arwates mitte väga ilus.

Kord jalutas ta ühe teise leitnandi seltsis tänawal. Neile tuli wastu üks daam, kes ennast väga ilusaks arwas, kuigi ta seda ei olnud. Kuid sellejuures oli ta Mikoshi sagedasti juba märgata lasknud, et ta teda inetuks arwas.

Kui daam neist nüüd möödus, ütles Mikosh nii, et daam kuulda wõis:

„See on kõige ilusam naine, keda ma olen näinud.“

Meelitatult pööras daam ümber ja ütles:

„Kahju, et ma Teile sedasama ei wõi ütelda.“

Nüüd ütles Mikosh pahaselt:

„Kas Teie siis sama hästi ei oska waletada, kui mina!“

*

Kah kangelane.

Mikosh wõttis kord osa pidusöögist, kus õige palju kõige paremaid delika-tesse oli.

Keegi isand, keda rikkana, aga rumalana tunti, sõi nii palju austrid, et teised neist weel waewalt osa said.

Wiimaks oli tal kõht täis. Uhkesti laskus ta tooli seljatoe najale ja ütles:

„Olen, nagu kord Simson, neid vähemalt sada maha löönud!“

„Ja samade sõjariistadega,“ pomises Mikosh.

Nagu teada, lõi Simson wilistlased maha eesliõualuuga.

*

Maitseasi.

Kusagil teelauas küsiti Mikoshilt, kas ta teed joob rummiga või rummita.

Mikosh wastas rahulikult:

„Harilikult rummiga, aga ilma teeta.“

Minu rikkus.

Andres Silla.

Nad räägiwad, ma olla rikas, mul olla palju warandust, sest oma terve eluaja ma koguwat ju seda just.

Ja tõesti, seda ma ei salga, et väga rikas olen ma, et palju, palju warandusi ma kogund luuletajana.

Ma tihti nagu ihnus istun minu laua ääres pooled ööd ja loen oma warandusi ja rühin teha oma tööd.

Ja loen oma warandusi ja rühin teha oma tööd siin uue jõuga uuel päewal ka pärast mõnetunnist ööd.

Ma tõesti väga rikas olen, ei seda taha salata, kuid rikas ainult murest, waewast ja ainult harwa õnnest ka.

Ma rikas ainult murest, waewast, see on kui lõppemata laan, ja õnnelik, kui tean, näen, et igapäewast leiba saan.

Ja rikas minu kodumaagi on murest, tööst ja waewast ka — mispärast peaksin siis mina, ta laps, küll waene olema!

Õhtul.

Norra luuletaja A. Munch.

Ju sõuab lähemale waikne öö; ju wajub wõlwilt päike mere taha, ja merde laskub sinitaewa wöö, kui heljuks taewas woogudele maha.

Kuis läigib lääs täis tuhatpealist tuld, just nagu peaks õhtupidu taewas ja korjuks sinna kogu maine kuld, et ta ei peaks siin wennahingi waewas.

Saaks rahu hing, saaks rahu loodus
ka —

sa rahukastet lilledele kalla!
Ja ilmud, päike, uue säraga,
kõik inimwennad päästa waenust walla!

Sfeäralif tingimus.

Saksa kirjaniku H. Courths-Mahler'i romaan.

9

„Jah, ja lõunaks oli veel üks wõdras, üks Hansu söber,“ lätkestas Margareete kõnet. „Mõtle ometegi, tal ou Thüringenis wana ilus loss, just niisugune, nagu sa meile tihti oled jutustanud. Jah. — Ja suwel läheme ta juurde külla. Tead sa, küsitsu temalt kohe, kas ei tohi meie ka sind kaasa wõtta, sest et sa wanu lossi nii wäga armastad.“

Ewa Marie suubles lapsti. Ta süda pekis rahutult.

„Noh, ja ta ei annud selleks wististi luba?“ küsis ta tassa.

„Ei, seda mitte. Aga ta waataks meile nii imelikult otša, tead, nii, nagu tahaks ta nutta ja ei tohi. Ta wastas ka nii isfeäraliselt: „Ewa Marie peaks juba palju warem sinna tulema.“ Seda sa muidugi ei tee. Meie reisime üheskoos, kas pole tõsi?“

„Sinna on veel palju aega,“ ütles Ewa Marie liigutatult. „Nüüd peate aga magama jääma, on hiline aeg.“

„Jah, seda teemegi kohe. Mu, Elli, oota natuke, kas sa ei mäleta, mis meie herra von Seydenile lubasime?“

„Hm — mõtlen just selle peale. Oh sa aeg, seda oleksime peaaegu unustanud! See on hea, et seda meelde tuletasid. Tead, Ewa Marie, mis meie talle lubasime?“

„Noh?“

„Kui meie täna õhtul palwetame, siis peame ka tema eest palwetama. Mõtle ometi, tal on üks armas, ilus pruut, keda ta nii hirmsasti armastab ja kelle järele ta alati igatsseb. Ja see pruut ei taha ta juurde tulla, sellepärast, et ta herra von Seydeni peale tige on. Nüüd aga palume südamest: „Armas Jumal, saada onu Seydeni pruut ruttu ta juurde, et ta sama õnnelik oleks, kui onu Hans.“ Teeme seda kohe. Ewa Marie, palu meiega kaasa, see ehk aitab roh'em.“

Seal hakkasid Ewa Marie filmist pisarad woolama, ta ei suutnud kauemini enese üle walitseda. Lapsed haarasid ta ümbert ehmunult liini.

„Miks sa nutad, Ewa Marie?“

„Su pea hakkas jälle walutama, armas Ewa Marie?“

Ewa Marie kulwatas naeratades pisarad.

„Ei, ei, mu armas. Mul on ainult waesest herra von Seydenist kahju. Ta pruut on tõesti wäga paha, et ta tema juurde tagasi ei tule.“

„Ei, ta ei ole seda. Ka meie ütlesime seda ennem, aga onu Seydeni reputas pead ja ütles: „Ei, ta on armas ja hea, aga mina tegu talle kord wäga haiget ja nüüd ei usu ta enam, et teda armastan.“

„Kas pole tõsi, Ewa Marie, kui meie palume, siis aitab teda helde Jumal?“

„Jah mu südamelaps. Ma palun teiega,“ ütles Ewa Marie tõsiselt ja pühalikult ja hakkas ühes lastega paluma. Ta palwe oli tänapalwe, sest laste ümsüütu loba oli teda sügawalt liigutanud. Ta teadis, et Armini need sõnad, mis ta lastele ütelnud, temale oli määranud. Juba jällenagemise juures oliwad Armini sõnad talle sügawasle südamesse tunginud ja seal mäsü sünnitanud, juba siis oli ta armurikas süda andeksandmisest rääkinud, nüüd aga, kus ta laste juu läbi veel kord kuulis, et Armin teda armastab, ihtab ta järele, nüüd awanes ta kurb süda rõõmsale lootusele. Ta ei suutnud enam kauemini wastu panna.

Ja kui ta hiljem lahtiste filmadega woodis lämas ja veel kord päewasündmusi meelde tuletas, siis kolasid ikka jälle ta kõrwus Armini sõnad: „Armastan sind, Ewa Marie. Tahad sa mu südamest armastatud naiseks saada?“

Ja ilma et ennaft oleks liigutanud, ütles ta waljult ja pühalikult: „Jah, ma tahan, sest usun su armastust.“

Armin oli järgmisel päewal salapolitseinikule rikkalikku tasi andes ütelnud, et teda enam ei tarwitse. Siis oli ta Burgwerbeni telegrammi saatnud, kus oma kojusõidust teada andis.

Rippach palus veel kord sõpra pealinna jääda. Armin tegi talle aga selgeks, et ta oma seemise arewusega Berliini ei sünni.

Nii sõitis ta peale südamliku jumalaga jätmise jälle ära. Ta tundis igatsust waike lossi järele.

Wahapeal oli tublisti lund sadanud. Mida ligemale ta Burgwerbenile jõudis, seda walgemaks ja pakkemaks läks talwerüü, mis maad kattis. Jaamas wõttis teda Scheweling wastu.

„Tulin teile saaniga järele, herra. On tore saanitee. Beate meie ümbrust talwerüüs tundma õppima. Ta on peaeagu sama ilus, kui suwel. Sõidate minuga?“

„Muidugi, inspektor. Niisugune saanisõit on midagi toredat, ei ole lapsest saadil seda

enam nautinud. Poifilefena sõitsu tihti isa feltfis talwel maale."

"Nad oli saani juurde jõudnud.

"Kas mõtate ohjad oma kätte, herra?"

"Ei, täna mitte. Tahan segamataalt maastikku imetleda.

"Hüwa. Astuge peale. Olen wist küllalt kasulaid kaasa toonud." — — —

Rohke peale selle sõitis saan minema. Lõbusalt helisefid kuljused hobuse looga küljes. Lumejadu jäi wähemaks ja lõppeks nii pea, kui liin selja taga.

Armin waatas imestusega ümbrust. See oli ka suurepärane pilt.

Wäikides sõitsid mõlemad mehed. Wiimaks pööras Armin ennast ümber Schewekingi poole, kes tema taga kitsal kutsariistmel rohkem seisis, kui istus.

"Kui ilus see koit on, inspektor! Olen nii rõõmus, et kodu tulin. Istuge, igatsetsin nii wäga Burgwerbeni järel.

"Istun seda heameelega. Ka minul ei ole ku- sagil parem, kui Burgwerbenis. Kui mõtlema peaks, et kord siit pean lahuma! Siis ei tahaks ka enam elada. Ja just niisama mõtleb mansjell. Sellega on tal tuline õigus."

Armin naeratas enese ette. Nende wanade inimeste naljakas wahetord tegi talle palju lõbu.

"Mis ütles mansjell Wunderlich, et nii ruttu tagasi tulen?"

Scheweking naeris.

"Ta jookseb kui sipelgas, oma paksuse peale waatamata edasi tagasi. Keedab ja küpsetab, nagu mahutataks meile kümme meest ehk sõdurit maaske."

"Noh, ja teie, inspektor? Kas teie ei imesta, et nii ruttu tagasi tulen?"

Scheweking lõi piitsaga mõne tugewa hooi õhku. Siis ütles ta rahulikult:

"Selleks on teil muidugi põhjust, herra. Ma ei ole uudishimuline, kui wana naine. Kui mõtlete tarwilikust mulle sellest rääkida, siis saan ka põhjuse teada."

Armin püüas näo inspektori poole.

"Leidsin Ewa Marie Berliinis üles."

Scheweking wilistas omas allatuses tasa läbi hammaste.

"Hm! Na jah."

Selle peale wäikus. Wiimaks ütles Scheweking:

"Et tont mõtaks, teie ei pannud ometigi ta eest plehku, herra?"

Armin pidi naerma.

"Siiski inspektor, siiski."

"Mis peab siis nüüd saama? Teie peate ju naise wõtma."

"Jah, Ewa Marie, ehk mitte teidagi."

Scheweking plaksutas wihafelt ja ärritatult piitsaga.

"Siis ei mõista ma teid, herra. Miks ei toonud teie teda siis kohe kaasa?"

"Ta tuleb üksi järele."

"On see kindel? Lubas ta seda?"

"Ei, aga ma tean sellegi pärast, et ta tuleb."

Scheweking ümises midagi enese ette.

"Selle peale ärge lootke, herra, naist ei wõi usaldada."

"Ewa Mariet aga küll. Näete, inspektor, usun seda nii kindlasti, et hakkun kohe pulmade wastu walmistama."

"Hm! No jah — olen sellega nõus. Aga wanaeit — selle holame endist eemale, kas pole tõsi?"

"Jah, seda meie teeme. Kui aga praegu tema majast mööda sõidame, siis peatame, sest tahan talle ütelda, et ta Ewa Marie jaoks toa walmis holab."

Scheweking noogutas pead. Wäikides sõitsid nad edasi kuni professori majakeseni.

Proua Delius istus akna juures, saan peatas. Ta ehmatas wäga. Seyden tuli kindlasti selle pärast, et teda majast wälja ajada. Ta paks, turjunud nägu weniis pifaks. Raskest ajast ta ennast püüsti ja astus wõõrale ahas- tawa näoga wastu.

"Milline au, herra von Seyden; palun, wõlke istet, palun wäga!"

Armin tundis ta hingehõku. Wastikuse tunne raputas teda. See daam oli jälle joonud.

"Tulin mööbasõidul teile teatama, proua professor, et Teie Ewa Marie jaoks toa walmis seaksite, ta tuleb lähemal ajal tagasi."

Proua Delius tuitus mõned sammud tagasi. Ta nägu lõi särama.

"Oh, mu Jumal, mu Jumal! Kas leid- site selle armsa lapse üles. Nüüd on jälle koit hea. Oh, sa helde taewas, rõõm paneb mind wankuma! Nii siis leitud, leitud! Oh, wiimaks ometigi üls rõõmusõnum, herra von Seyden! Teil ei ole aimu, mis kannatafin, kui õnnetu ma olin."

Armin suutis waewaga wastikuse tunnet warjata.

"Teie wafate kosutust, proua professor. Niipea kui Ewa Marie tagasi tuleb, on meie pulmad. Ja siis ei pea teid siin enam midagi siini. Meie wanad tingimused jääwad endis- teks. Nüüd pean aga minema, hobused ei wõi kaua oodata. Jumalaga, ja palun hoolitsege, et Ewa Marie tuba forda seataks."

"Muidugi, muidugi! Ah, milline rõõm! See hea laps! Jumalaga, mu armas, armas herra von Seyden, Jumalaga!"

Armin ruttas wä ja ja raputas ennaft. Kui ta saanis istus ja Schewekingiga lössi pool sõitis, küsis ta fortusid kulmul:

„Olete tähele pannud, et see — see naine joob?“

Ta näitas käega üle öla. Scheweking tõmbas kulmud kokku.

„Jah, herra, tema hinge peal on wist küll köit patud. Mu wana sõber, professor, awas mulle kord oma südame. Zooma oli ta juba siis hakanud, kui warandus otsas. Na — ja, siis ei jäänud ta endisest iludusest enam midagi järele, ja professori tappis enam wastikus ja mure, kui haigus.“

Armin ohkas.

Waene Ewa Marie! Mida pidi tema sealjuures tundma! Ei ole ime, et ta sellest naiserahwast igä hinna eest tahtis lahkuda.

„Ta pidi ka isale töötama, et peale ta surma wõõrasemast lahku,“ urises Scheweking. Mõne aja pärast aga plakutas ta piitsa.

„Ärge mõtelge selle peale, herra! Meie ei lase oma head tuju sellel naisel rikkuda. Näete, sealt waatab meie Burgwerben kui hiiglane lumest wälja. Dillenberger on soojade tubade eest muretsenud ja mamsell söögi eest.“

Weerand tundi hiljem sõitsid nad lössi hoowi.

Kui Scheweking kasuta seljast ajanud ja raskest saapad kergemate wastu ümber wahetanud, läks ta alla ja koputas kõögi uksele. Mamsel Wunderlich sirutas pea ukse wahelt wälja.

„Mis on, inspektor?“

„Noh, ruttu, ruttu, mamsell! Herral on nälg, seda wõite ju ise arvata.“

Mamsell pani käed punja.

„Teid just ootasingi, et seda teada saada. Ärge segage ennaft minu kõögiasjadesse, ma ei sega ennaft teie tallidesse ka mitte! Sööt on ammu juba laual. Tehke ruttu, siis saate ka teie weel midagi.“

Ja üks käis paufudes kinni.

Scheweking sammus raskest, aga lõbusas tujus minema, et oma herra silitis, nagu alati, lõunat süüa. Kui ta kõögiast mööda läks, awas mamsell aina.

„Siis joon napsu pomerantsiikööri peale, mamsell. Olete ju rõõmus, kui keegi seda joob.“

„Olete wana kaamel, inspektor.“

„Ja teie noor ant, mamsell.“

Men sulati, ja Scheweking sammus üle öla. Mamsell waatas talle lõbusalt järele, kuni wotja kadus. Siis astus ta kapi juurde,

milles istöörid peetusid, wöttis ühe pudeli, raputas teda ja hoidis wastu walget.

„Tänaseks on weel, homme pean aga uue pudeli awama,“ mõttes ta rahul olles.

* * *

Nohkem, kui neliteist päewa oli sellest mööda, kui Armin Ewa Mariet näinud. Noore neuu elu Soltenaude majas oli teiseks muutunud. Doore oli talle oma sõpruse kinninud, majaherra oli ta wastu rõõmsalt lahke ja lapsed weel südamlikumad, sest et hirmuga kuulnud olid, et Ewa Marie neist warsti lahku.

Proua von Soltenau ja Ewa Marie wahelkord oli südamlit. Carl ja hea proua oli mõistnud noore neuu usalduse wõita. Ja Ewa Marie oli talle oma südame awanud. Ta rääkis talle omast isast südamliku austusega. Wõõrasemast hirmu ja wastikusundega. Siis pihitis ta oma armutust põgenemisest. Ja proua von Soltenau mõistis peenelt ja õrnalt jälle leitud usku Armini armastusse juurendada.

Ewa Mariel oli kindel tahtmine Burgwerbeni tagasi sõita, nii pea kui talle aetäitja leitud. Proua von Soltenau katsus asjata teda juba warem kohustustest wabaštada kuid Ewa Marie ei tahtnud seda. Enne pidi uus kaswataja majasse tulema, siis alles tahtis ta koju tagasi pöörduda.

Kui Doore talle rääkis, kui igalpehes ja rahutult Armin teda wotab, siis naeratas ta punastades.

„Kui ta mind nii armastab, kui mina teda, siis teab ta, et tulen ja ei ole rahutu,“ ütles ta kindlalt.

Sama wastuse sai temalt ka Rippach, kes pea iga päew oma pruudi juures käis.

Nüüd olid ka lapsed teada saanud, kes oli „onu Leydeni armas pruut,“ ja nende rõõm oli lõpmata. Ja Ewa Marie pidi ikka jälle Burgwerbenist rääkima. Nad lubasid igal suwel oma armja Ewa Marie juurde sõita ja ka Rippach lubas Doorega puhkeaja Burgwerbenis mööda saata.

Proua von Soltenau olis hoollega Ewa Mariele asetäitjat, kes kõige sõpruse peale waatamata hoollega oma kohuseid täitis.

Wiimaks oli daam leitud, ja Ewa Marie hakkas kodusõidu wastu walmistama.

Rippach ja Doore, niisama ka mõlemad lapsed saatsid teda waksali. Lahkumine lastest oli waga raske, sest nad oli talle rasketel tundisel trööstiks olnud. Gfriebe nuttis taseksti enese ette, lüna Margarete hambad tasku

rätti surus, kui rong liikuma hakkas. Ewa Marie waatas niiskel silmil laste peale ja noogutas Doorele ja Rippachile südamlikult pead.

Ewa Marie palve peale ei olnud Rippach sõbrale neiu äraõididu päewast teatanud. Et laste kurbust wähendata, õidutas Rippach nad kohwikusse. Seal unustasid nad oma kurbuse wahukoort süües.

Armin oli proua Deliusi kaskinud, niipea kui Ewa Marie koju jõuab, tädrukut lossi saata. Kuid selle peale waatamata õitist ta iga päew majakesest mööda, et ise järele waadata, kas Ewa Marie ei ole veel kodu.

Esimene lumi oli pooleldi ära sulanud, kuid jälle tuli värste lumi. Oli tore saanittee. Armin õitist üfinda lossimäest alla. Ta hoidis ohje hoodetult käes ja lastis hobuseid aeglaselt traawida. Nii õitist ta metsa. Korraga ehmatas ta. Metsateed mööda tuli sihwatas mustalt riidetatud daam. Kuid saan ligemale jõudis, jät daam seisma ja surus ennast puu vastu, nagu nõrleks ta. Nüüd alles tundis teda Armin ära.

"Ewa Marie!"

Õnnelik hõiskle helises läbi waitje metsa. Ilhe hüppega oli ta saanist wäljas ja neiu kormal. Tugewate kätega tõmbas ta ärewusest wärisewa neiu oma rinnale.

"Ewa Marie, mu wäike Ewa Marie, wiimaks ometi tulid sa tagasi!" hüüdis ta õnnelikult.

Ja siis lamas neiu ta rinnal ja kuulis ta waljut tugewat südame tuisumist. Waitjelt ümbritsefid teda Armini käed ja nende filmad waatasid ära rääkimata õnnes üksteisesse. Suudlused, mida nad nüüd wahetasid, olid hoopis teised, kui enne põgenemist. Suur ja tugew oli Armini armastus ta vastu, seda tundis ta selgesti ja aeglaselt kadus kõik walu, mida ta tunnub, rinnust.

Raua kaisutasid nad üksteist. Siis tundis Armin, kuidas neiu külmaft wärises. Ta tõstis teda kätele ja kandis saani. Seal mässis ta Ewa Marie kaisutatesse ja istus ta kõrwale. Pühalikult waatas ta neiuale näkku, sest need ilusad filmad waatasid talle jälle endise usaldusega filmi.

"Oled sa nüüd õnnelik, mu armas Ewa Marie? Usud sa nüüd, et sind üle kõige armastan?"

Neli surus filmad sinni ja toetas ennast Armini õla vastu.

"Jah, olen nii õnnelik; ei oleks tialgi uskunud, et inimese süda nii sügawat õnne

suudab enesesse mahutada. Uun su armastust, muidu ei oleks ma tagasi tulnud."

Armin suudles ta filmi ja wõttis teda uuesti oma kätewahela. Ja siis, kui hobused rahutuks said, wõttis ta ka ohjad ja lastis nad sammu sõita.

"On sul wäga külm, wõi tohin sind weel enese juures hoida?"

Ewa Marie sirutas ennast mugawalt kaisutates.

"Soe on, ma ei külmeta põrmugi."

Armin noogutas õnnelikult peaga ja ta tumedad filmad waatasid kui nõitutult neiu ilusasse näkku. Kõitselt pööras ta saani küla poole.

"Jääme weel metsa, Armin," palus Ewa Marie tafa.

"Tuleme lohe tagasi, armsam. Nüüd aga sõidame õpetaja juurde. Wajan nii ruttu, kui võimalik, armast naisi. Üfinda ei ole elu lossis pooltli nii hea."

Ewa Marie ei rääkinud enam vastu.

* * *

Neli nädalat hiljem sai Armin von Leyden Ewa Marie Deliussega waitjelt wäikeses külakirikus laulatatud. Rippach ja Scheweling olid tunnistajad. Küla- ja losselanikud täitsid kirikut. See oli lihtne, tõsine talitus, aga mõlemad noored inimesed waatasid hiigawail filmil maailma.

Armin ei olnud külalisi kutsunud, sellepärast, et Ewa Marie et tarwitaks oma wõõrasema pärast häbi tunda. Järgmisel päewal õitist proua Delius Dresdeni, kuhu ta elama ajus.

Rippach oli Soltenaubelt termitused ja õnnesoowid kaasa toonud. Nad olid arusaanud, et noorpaar waitjelt tahab pulmi pühitseda. Armin ja Ewa Marie aga lubasid Doore ja Rippachi pulmabels, mis lihamõtteks olema pibid, Berktini sõita. Kui noorpaar esimest korda üksteisega üle Burgwerbeni lossi läwe astus, surus Armin armastatud naise kõwasti oma rinnale.

"Saagu selles majas sinule ainult rõõm ja õnn osaks, mu armas naine! Õnnistagu Jumal su fiatulekut!" ütles ta liigutatult. Ja Ewa Marie surus ta kätt ja waatas oma ilusate filmadega talle filmi, nagu tahaks ta ütelda:

"Kus sina oled, on minu õnn!"

Scheweling ja mamsell Wunderlich ei ütelnud sel päewat üksteisele ühtki paha sõna, nad mõlemad olid sügawalt liigutatud. Ja kui noorpaar hiljem Friedrich von Leydeni hauale

tänuohwriks killefid wiis, siis nägi Scheweking esimest korda mamsell Wunderlichi nutwat. Seal hakkas tal jälle paha ja ta pidi ühe pomerantsilikööri wõtma.

Kuid teisel päewal o'i nende wahelord jälle endine. Nad tähtseseid nüüd tihti selle üle, kes herraste õnne üle rõhkem rõõmu tundis. Ja ei jõudnud ialgi otsusele.

Suwel muutus Burgwerben elawaks. G-friede ja Margarete Soltenuu jookswad pargis ja aias ringi. Hans Rippach oma noore prouaga olid ka lossis wõõraks, ja et Armin Gwa Mariega ümbruskonnas külas käitusid teinud,

siis ei puudunud nendel ka seltskond. Ka herra ja proua von Soltenuu järgnesid noorepaari südamlikule kutsese ja sõitsid nende juurde.

Õnn ja lõbus seltskond olid nüüd Burgwerbent lossi alaliseid külalised. Friedrich von Beyden oli oma testamendi läbi kurbuse waimu eemale peletanud, kes tema jäu ja kanatustega sinna elama oli asunud.

Ta mälestus peeti au sees Armini ja Gwa Marie, niisama ka mamsell Wunderl'ch ja Schewekingi poolt, kes oma wana herrat noore kõrwal ei unustanud.

(Lõpp).

Indiaalse fingitus.

Shoti kirjaniku F. C. Oberg'i romaan.

1

„Kui ma ennist ilma tahtmata ütlesin, et tänane päew mul wäga kummaline mälestuspäew on,“ ütles sir Henry Minncraig, klubi teenril enesele sigaretti põlemasüütamiseks tulda anda lastes, „siis ootaste wistiski, et Teile seda lugu lähemalt jutustaksin. Olen selleks ka walmis, kui teil aga lusti on minu lugu kuulata. Ta on küll pikk, aga seda haruldasem!“

Eristummaline ilme, millega see wiimane, wiivitades rõhutatud sõna öeldud, oli kogu ringkonna äkki sir Henry wastu tähelepanelikult teinud. Elawaid palmeid tuli igalt poolt, sest meie kõik tundsiime Minncraigit kui suurepärašt jutustajat, kes meile juba tihti huwitawaid asju oli jutustanud oma juhuarika elust, mis ta õnne Indiaas mööda saatnud.

Klubiteener Tobias oli sulisetamisfaalst wakkelt lahkunud ja selle raske uufe oma taga kinni pannud. Kaminaas pragises tuli, sigarettide suits ümbritses meid koduselt, sin-seal krabises nahl tasakesi, kui üks wõi teine herra enast sügawas too'is paremlt istuma seadis.

„Kuid ärge oodate mingisugust metsikut õshunglilugu,“ algas sir Henry. „Mis te täna kuulete, on midagi muud, midagi hoopis teist — jälle rõhutas ta wiimast sõna tsearaliskult — „see on — aga ei!“ katkestas ta oma jutu. „Miks pealstin teid enneaega hirmutama! Tell on aega weel pärasilti oma tarfa euroop-lasepead raputada. Pareml on teil siis juba wakkestii kuulatada!“

Ta peatas, ja algas siis:

„Kui ma toolord Indiašt lahkusin, juhtus mulle sama lugu, mis teistelegi juhtus, kes sealt lahkunud: üks lahkumisepidu järgnes teisele,

nii et tõsiseks jumalagajätmiseks weel waewalt aega üle jäi. Sõjawägi, Ingliise klubi, Saksa klubi, konsulaadid — lähidalt, oli sadandeid ametlikke ja perekondlikke pidusid, ja mina olin — olesin peaaegu ütelnud — nende õnnetu õhwer. Muidugi tunneb inimene head meelt, nähes, et lord ka tõsine osawõtmas liikmas on, ja ka fingib, mis mulle lahkumisel anti, o'ib mulle kallid, mitte annete, waid andjate pärašt, aga sellegipärašt tundsin kergitust, kui wiimaks mu Indiaas wiibimise wiimne päew kätte jõudis.

Olin juba kogu wiimse näbala hoieillis elanud ja olin asjade pakkimise jätnud oma teenijate ja palgatud pakkijate hoolde. Nüüd wiimase päewal läksin ma weel lord oma wana majasse, et seal wakkelt ja täissa oma ette weel ühe tunnikese wiibida. Noh, seal oli nüüd kõik wõõras ja ebaharilik, kuna sealt ju kõik mööblid olid wälja koristatud. See oli ju ainult suur üürimaja suuruguses inglaste-linna-jaos, nagu paljud teisedki, ja eristummalise põlewa selgusega tekkis mu rinda tunne, kui ruttu meele jäisjed meele taga kustumad. Kõik inimlik on tulel ja minel, ja äkku inimese jäljed on waewalt püsti wamad kui jalajäljed liimas, mis tuul täis puhub. Kui ma seal äkspäini läbi wakkse, tähja maja käisin, oli mul tunne, nagu waataksin ma tseene se hauda.

Siis jahmatastin ma äkkselt nagu unest. Ühel käwel seisid äkki minu ees pikk, walgeid riideid kandew mees.

Oma imestuseks tundsin ma temas ära Yorki, oma indiaalsest teenri, kelle ma sügawa lahjutundega olin pidanud oma teenistusest wabastama.

Need india-lased on ju haruldane rahvas, alati waitseb, alati tagasihoidlikud — ja die-i pole ial leada, milline see inimene on, kes sulle aastate laupa päew päewa kõrwal on toonud wett. Mul oli Dorhi juures tunne olnud, nagu oleks ta mulle eriti ustaw ja armas, aga ween-dumusele ma ometi polnud jõudnud.

Kui Dorhi minu kawatsusest, Indiast lah-kuda, oli teate saanud, oli ta ilmutanud enam kohumust kui kahetsust, siis aga oli ta mind kirglikult palunud, et tema Euroopasse kaasa wõtaksin. Olingi sellega juba poolkaudu nõus, kui ta ise mu kawatsuse luhta ajas. Nimelt se-letas ta mulle ühel päewal, tema tahtwat naise wõtta. Nüüd muidugi ütlesin temale, et wõin kaasa wõtta ainult poisimehest teenri ja tal sel-lepärast walida on minu ja oma tõmmu Ta-nahita wahel. On iseenehest mõista, et ta wa-lik Tanahitale langes. Kuid siiski oli mul te-mast lahudes tunne olnud, nagu oleks temale minust lahumine südameesse läinud. Ka mina olin sest waitsest, õrnast, rahulikust inimesest, nagu juba ütlesin, tõsise kahetsusega lahkunud.

Nüüd, mil ta jälle minu ees seisis, oli Dorhi palju elawamalt kui muudu minu juure rutanud ja mu kätest kinni lahmanud — ast, mis mind wõdrastas ja mida ma tema kui ta-gasihoidliku mehe poolt weel enne polnud mär-ganud ega näinud.

„Sahib — ma teadsin, et sita tuled ja seda maja jumalaga jätad,“ algas ta, „ja ma oota-sin sind siin igapäew!“

Niisugune armastus selle tõmmu poist poolt liigutas mind, ja üibse oli selles midagi liigutawat, just melankoolsetes mõtisklustes, millele ma andunud, meeletulest saada, et siin süda põksus, mis mu jäljed pidi alles hoidma.

„Minu hea Dorhi,“ ütlesin ma tänulikult. Dorhi hoidis weel ikka mu kätest kinni ja ta mustad filmad wiibisid arapõrmatult minu piisgus, nagu oleks ta nad sinna antrusse pan-nud. Kui ta weel ikka ei lõpetanud minu fil-madesse wahtimast, hiilis mu südameesse kerge wõdrastus. Need filmad näisid kaswawad, said suuremaks ja suuremaks, imesid endid minu külge, jah, nad hakkasid minu filmi otse kui peast wälja wõetama.

Suure tähja maja waitsus ja ühfindus, mil-les kahetset wiibisime, tõusis mulle äkki tead-wusekse, ja seisuford näis minu arust olewat selgusetu, piinaw, peaaegu ahwarhaw.

„Sahib,“ ütles Dorhi tasalest ja pikalbase pühalikult häälega, kuna ta filmad püsiwalt minul wiibisid, „sahib, ja lähed nüüd oma maale, ja kõik annamad sulle kingitust. Dorhi on wae-ri ja ei saa sulle anda elsenbeint ega hobedat. Aga ta annab sulle midagi muud — ja see on

enam, kui sulle keegi teine on annud. See on India lahukumiskingitus. Wõta ta wastu!“

Need kaks wiimast sõna olid nagu susistaw sohin, tungiwad ja sundiwad, ja ühes nendega waldas mind täitsa kohutaw tunne — mul oli, nagu oleksid mu filmad, nende kallal pitawale waatele äkki järele andes, nüüd täiesti wma koobastest lahkunud; nad woolasid minust wälja ja mul oli, nagu kaoks ühes nendega mu fogu pea — see oli tunne, mida ma lihtsalt kirjel-dada ei oska.

Korraga aga suruti midagi palawat, tun-giwat minu filmadele, midagi, mis nad tagasi lükkas, mis nad nende aukuksesse tagasi surus.

Kas olid need Dorhi huuled, mis minu filmi suublesid?

Seda ma ei teadnud — ja ei tea seda weel tänapäew.

Minu mälestus algab jälle sealt, kui ma sü-gawast minestusest ärkasin. Ma lamasin põ-randal, Dorhi talitas mu juures ja tal oli jälle endine ühtlane, rahulik olemine, nagu ma seda tema juures tundsin. Ta filmad olid soojad ja teis tumehilgawat paistet nagu alati, ja mingi asi ei tuletanud mulle meele ta endist deemon-liku pilku.

Ma olin nõrk ja wäsinud ja nägin kõike, mis minuga sündis, nagu läbi loori.

Dorhi altas mu üles, tõi woorimehe ja wiis mu hotelli. Seal eeskajas lahkus ta minust — endise rahuliku ja aupakkliku kummardusega, mida tema poolt olin harjunud nägema.

Kui ma siis pikutajin jahedas hotellitoas, katsujin neid kummalisi asju enesele meele tu-letada. Mis oli juhtunud? Kas ei olnud see unelm, et Dorhi, minu waitne, sõnaaher India teener, mulle oli ütelnud nii isearalike sõnu ja mulle waadanud nii imelikult silma, kuni ma minestasin? Kas ei olnud see minestus en-nem üks neist sümptomidest, mis mind juba mitmel kujuk wallanud, selgelstegemiseks, et minu terwisline seisuford tingimata nõudis sealt mulle wäga armsaks saanud maalt lah-kumist?

Selmitisel õhtul olin ma kuni ligi selle päewa hommikuni lady Vandringhami juures püdul olnud, ja ainult lähikese puhkuse järele olin ma oma wanasse majasse läinud, et seal lao-tada ennast tumedatesse muljetesse, siis weel wiimaste näbalete waewad ja minu mitte just korras olem terwisline seisuford — kas ei u-a-tunud sellest niisuguse minestushoo seletuseks! Aga ma ei jaksanud kindlaks teha, kas minu minestuse eel tõesti käis see kummaline läbi-elamus, wõi olid seda minu meeled ainult ette kujutanud.

Kuid mida enam ma asja üle järele mõtle-
sin, seda enam weendusin ma oletuses, et Dorhi
kummaline olek ainult unelm olnud; sellega
kaotas see sündmus ka igasuguse tähtsuse ja ma
unustasin ta varsti.

Kehtis kaua aega, enne kui ta minule
uuesti meele tuli.

Olin tulnud tagasi Euroopasse. Olin wi-
ibinud Schweitsis pikemal puhkusel ja sellele
järgnes wiibimine Wiesbadenis. Sealne suur
huwitaw rahwuswaheline elu lõi mulle palju
heleruust ja kuna ma seal ka õige ruttu olin
tutwust sobitanud, mis mulle õige sümpaatli-
kud olid ja palju läbitäimist lubasid, siis
olin juba peaaegu Indiaist lahkumiseft lahti
saamas ja Euroopa eluga juba harjumas.

Ühel õhtul istusin ma mõne tuttawa felt-
kuurhausi weinirestoraanis. Jutuwestmine
oli elaw, sattus aga wõhe aja pärast ajale,
mis mind wähem huwitäs.

Sellest tuli, et oma filmad mõttetult
restoraanis lasti ringi käia. Minu pilk jäi
rippuma, kui pisut kaugemal, just enese was-
tas, nägin istuwat üht noort meest, keda ma
ford kusaqil pidin olema tunnud. Alles mõeldes,
kes see noor inimene on ja kus ma temaga
koos olen olnud, käis minust äkki läbi kum-
maline jahmatatus: See mees seal polnud üldse
minu tuttan, sest seda noort meest, kelle peale
ma mõtlesin, olin ma ju — nagu teistsgi her-
rasid — alles täna õhtu tundma õppinud, ja
tema istus siin minuga samas lauas, tema oli
wennapoeg ühele herrale, sellega ma koos
armastasin olla, ja leitnant von Echtritzna
oli teda mulle tutwustatud.

Serge jahmatusega waatasin ma nüüd
noorele ohwitserile, kes minu ligibal oli ja
kelle seljataga wõdras istus, ja siis silmitsesin
ma jälle seda teist noort meest, kes seal üksi
oma weini jõi, ja minu jahmatas kaswas
ning kaswas, sest nende noorte meeste sarnadus
oli nii pliritu, et see minu peale otse hirmu-
tawalt mõjus.

Minu närwikkus kaswas ilka suuremaks,
kuna mu filmad neid ilka jälle wõrdlesid.
Mõlemad lantsid samasugusid toredaid riideid,
mõlematel oli sama seisak, mõlemad olid nii
ütsteise sarnased, kui seda ei ole kaks wen-
dagi, waib seda wõib olla ainult inimene ja
tema peegelpilt. Nii siin kui seal sama raasti-
pea noore, alles veel peaaegu poisikeseliku
näoga, millele päewitanud wärw palju wõlu-
wust andis, nii siin kui seal walge päitefjest
mitte põletatud selge otfaesine, mis mustade
juustega terawas wastolus oli, sama ilus nina
ja samased murrud. Ainult et leitnant praegu
laua juures ühe nalja üle naeris, kuna

wõdras kaugemal liikumatul näol oma ette
wahtis, silmis kummaline ilme sügawast, tõ-
siseft mõtlemiseft. Tema ees seisis poo'entä-
delud weiniklaas rotweiniga, aga ma ei näi-
nud, et ta weini oletis puudutanud. Ta pruun-
nid sõrmed seisid klaasi jalal ja lükkasid klaasi
mõttetus mängus siia ja sinna. Sõrgefti lop-
pus wein klaasis ja wärwilised reflektsid tant-
sijid laudlina walgel damastil.

Mul oli tunne, et keegi meie lauas minu
tähelepanu ei jaganud, ja ilma et iseenesele
oleksin teadnud ütelda, mispärast, rahustas
see mind pisut. Mingisugune selgusetu tunne,
millest ma sel puhul ise aru ei saanud, hoidis
mind tagasi, mõne minu naabri tähelepanu
selle saatuse isääralku mängu peale juhtimast.
Mina aga kaotasin selle sündmuse juures kõll
ajateadmise ja ei mäleta, kas ma neid noori-
mehti ainult mõned minutid wõi mitu tundi
üksteisega wõrdlesin.

Äkitselt kookusin ma oma waatlustest üles.
Klaasikildude kõlmin oli mulle kõrwu tunginud
ja wõdra poole waadates nägin ma, et ta oli
oma weiniklaasi ümber lükanud ja katki leinud.
Kunane wein jooksis heleda jöena üle laua ja
tilkus üle laua ääre pörandale. Riideie jä-
meduse trefesena nõrgus märg puna walgelt
laudlinalt maha.

Ja äkitselt tuletas mulle see nõrgum wein
meele were, mida ma sõjas nii tihti olin näi-
nud üle surija naha ja särqi maha jookswat.

„Armas taewas —! Wabandage! Wiis
minutit puudub ühest!“

See oli leitnant v Echtritzi hääl, mis
minu tähelepanu jälle tagasi tõmbas meie laua
juure. Leitnant oli üles tõusnud ja jättis
kiiresti jumalaga. Ta oli kõniseft ainult üheks
päewaks siia tulnud ja pidi tagasiõiduks weel
tingimata rongile jõudma.

Kui ta wälja oli läinud, tuli mulle jälle
meele, tema teisikut waadata.

Ka tema oli kadunud, sest ta laud oli täht
ja kandis jälle puhast, plekkideta lina. Sel
ajal, mil mu tähelepanu leitnant v. Echtritz
lahkumisel wiibinud, oli wististi see wõdrasti
lahkunud ja teenistuswalmis kelnar oli kahju
kohe parandanud.

Alles kui keegi laua juures minu nime
hüüdis, jõubsin teadwusele, et olin mitu mi-
nutit wahtinud tähjale walgele lauale, mille
ääres see kummaline teisik istunud ja mille
linalt alla oli tilkunud punane weiniweri.

* * *

Neli päewa hiljem sattus mulle kuurhausi
lugemistoas kätte kõlmi ajaleht. Suhuslikult
lugesin ma kohalikke teateid, kui mu käsi äkki

Tubakawabrik

„LEO SCHEER“

wõistleb syndikaadiga

E E S M Ä R K :

kõrgewäärtusline kaup — odaw.

Lehte hoides hakkas wartsema. Seal seisis aja-
lehe kuitwas stiilis lühike teade, et leitnant v.
Gchritz enese möödunud öösel maha lastnud.
Gesnimt ja sõjawäeosa olid ülewal, nii et ek-
situst ei mõinud olla — see olt sama noor-
mees, leda ma alles mõne päewa eest siin
Wiesbadenis weel nii elurõõmsana olin näi-
nud. Teo põhjusena oletati auwõlga. Juure
oli listatud, et kuul, mis südant tabanud, ühlasti
ka taskutella oli seisma pannud. Kell oli surnu
juurest leitud ja oli parajasti näidanud wiis
minutit enne üht. Nii siis oli tegu arwatawasti
sel ajal sündinud.

Wiis minutit enne üht!

Täitja äkki seisis teatud seitsulord weini-
restoraanis jälle minu ees. Kell oli just wiis
minutit enne üht olnud, kui punane wein
üle walge laudlina nõrgus ja mulle meele
tuletas surma. Wiis minutit enne üht oli see
wõõras, kes noorele ohwitserile nii ülilwäga
sarnane, oma klaasi latki tetaud, ja kolm torda
24 tundi hiljem —

Minust käis läbi wärin.

Siis aga tõusin ma ja läksin lugemistoast
wälja päitse kätte. Ma ei tahtnud kõige selle
peale enam mõelda. Niisuguseid juhuseid
juhtub, ja ainult narriid murravad selle üle
pead.

Ma jalutasin pargis, siimitsen suurepära'eid
purtslaewe, imestasin lillede hiilgust, muru
loppakust, nautisin kuurhausi suurepära'st sam-
masterütm — lühidalt, tegin kõik, mis teh-
takse, kui maailmas tahetakse mõelda teiste
asjade peale, kogesin aga, et just seep see me-
tood ongi, põgeneb teatud mõtete eest, neile
seba suuremat wintsukust anda.

Kui ma warsti selle järele Wiesbadenist
laikusin, olin selle episoodi uute muljete taga-
järjel lõpuks ometi warsti ja täiesti unu-
stanud.

Mitu nädalat kestwa ringreisijä järele mand-
ril, jõudsin wiimaks Inglismaale. Shotimaa on
minu kodumaa, aga enne kui sinna üles reisisin,

hoidsid mind mitmesugused kohustused Londo-
nis kinni. Weetlew olt endiseid sõjasektismeht
ja sõpru jälle näha, ja õhtu õhtu kõrwal oli
mul mõni kokkusaamine, nii et eimesed kaks
nädalat seal lennul möõdusid.

Ühel õhtul olin mõned sõbrad oma juure
hotelli palunud, ja aja enne sõõmist, mis sella
lahetsa's määratud, saatsime möõda hotelli
suures saalis. See aeg oli seal all kõige huwi-
tawam. Reissjad tulid, reissjad läksid; üks
õsa hotellielanikke sõitis ooperikse wõti kontser-
dile wõti ka mujale pidule — ja suur kogu
teist — nagu melegi — wiibis mugawas lats-
kuses saalis. Me olime õige lõbusas tujus.

Suur saal pakkus ilusat pilki, kõik oli
awar ja inimesed kadusid ruumi kui katedraali.
Baremat kätt wiis saal hotelli talweaeda. Pal-
rippus walgus toredatel palmidel ja lehta-
medel. Meie ees seisis, ainult mõned astimed
madalamal, hotelli heledasti walgustatud
westibüül. Kõrwalisel tribüünel, talweata lä-
hedal, mängis orkester eeskujulikult tagasihoid-
likult ja siiski tungiwalt wiisil midagi senti-
mentaalselt.

Näüd awanes all westibüülis jällegi üks
listi usteft, mis peaaegu wahetpidamata tege-
wuses olid, ja sealt astus wälja üks wäga
toredasti riietatud daam. Weetlew, terge õh-
tumantel ilusasti elefenbeinwämi riibest ula-
tas tema õladelt alla kirsipunase waihani.
Behmed woldid ja mantli raskebrongifkarwa
äärnahad lastsid aimata oma all õrna, aga
imesihwatat kaju. Daami pea oli katteta, aga
kuna ta meile selja pöõras, wõisime näha
ainult suurte mustade juuste küllust ja walget
kaela.

Kut daam pisut pöõras, ja nii, et nähta-
wale tuli tema profiil, pigistatas lord Ghesford,
kes minu kõrwal istus, minu kewart.

„See on tema!“ sosistas ta.

„Kes tema?“ küsisin ma, mitte ilma iroo-
niata wastu.

Lord Ghesford waatas mulle näkku, nagu
tahtleks ta minu selge mõtlemise juures.

„Jah, armas sõber! Mirnscraig — kas Te
seba siis ei teagi?! Glate Kathleen Mavour-
neeniga ühe katuse all ja ei tunne teda?“

„Kathleen Mavourneen?“ lordasin ma
täitja arusaamatult, enesele meele tuletades, et
see kolaw neiu nimi ühe wana Shoti armas-
tuse- ehk rahwalaulu lõpuõnana kordub. Mis
oli sel melankoolsel mägestikulaulul selle toreda
ilmadaamiga ühisi?

Lord Ghesford jatkas:

„Teie ei tunne ju ta nimegi!“ hüüdis ta
niisugusel toonil, mille taga märgata wõidi
palju õhtamismärke. „Ja ometi ei räägi loqu

London juba mitu nädalat enam muust kui Kathleen Mavourneeni, suure tsirkuse uuest imetaoliku tähest! Tema teeb sadulata hobuse turjal kõge hullemaid ja võlumamaid kunsttükke!

Ma naerata sin tahtmata.

"Nii siis kunstratsutajanna, ja mina arvasin vähemalt hertsoginna!" pillas sin ma, kuna mind tahtmata valdas kerge pahameeletunne, et wana armastuslaulu ilus nimi tehtud lihtsaks artistipseudoniimiks.

"Teie ei tarwita nii üledla rääkida," tähendas lord Chestford ülekätwalt. "Kathleen Mavourneeni ja gade ees kummardawad kõik meie riigi aristokraadid, isegi kõige kõrgemad. Iga päew mõiks ta Waresis või Shotis või Sisis mõni hertsoginna olla, kui ta ainult tahaks."

"Niisugused kuulujutud on niisugustele daamidele harilikult kõige mõjuwamaiks reklaamiks," ütlesin mina rahulikult, jään siis aga wai, sest et daam, kellest rääkisime, praegu trepist üles tuli ja meist mööda sammus.

Meie lähikese jutu ajal oli kunstnik-neiu ühe wanema, waga suurtuguse wälimuslega daami seltsis westibüüis seisnud, nähtawasti autot oodates. Siis oli teine neist ühe hoteliteenija oma juure kutsunud, kellega nad rääkisid, ja kuna teenija kiiresti telefonituppa kadus, tulid daamid saali.

Selle noore neiu wõlumus oli otse imetaolik. Teda waadata ülestulekul, ja nähes, kuidas ta istet wõttis, oli nähtus, kust kuninganna, kes troonile lähed, oleks wõinud õppust wõtta. Rääkimine olewus selle iseenesest enam õrna kui imponeerima naise juures laenas ta iludusele midagi, mis igale aupaatumatusele, isegi igale lugupidamatuse mõttele piirid tõmbas.

Talweaias hakkas orkester parajasti mängima barkarolet Hoffmanni jutustustest. See lõpmatu weetlew waltser, mille wõlumusest waemalt wõimalik on wabaneda, heljus tasakest läbi suure ruumi. Walitises mõni silmapilk unenkoik waike, anduw helemus. Igal pool oli märgatud tähtsa iluduse ilmutumist, ja igal pool oli nagu meilgi jutulõng äkki kattenud.

Ümber waadates märkas sin ma, et suures saalis Kathleen Mavourneen ja tema naiskaatja olid ainsad daamid, ja kuna wiimane tumedaid riideid kandis, siis paistis naiskunstniku hele kuu teiste isikute wahelt eriti wälja.

Neiu istus, ilusad luigi pisut lõrgis seisus, ilus pea püsti ja weetlew nagu täis sooja walgust. Saaliks seiswate suurte palmide rohkus, waipe ja eeskrite sığaw wiolet, mõõblite pruun wärm — kõik wärmid, kõik

asjad paistid olewat tumedad ja waiwibad, et seda sãrawamalt mõiks wälja paista ainult Kathleen Mavourneen. Waltser laulis tasakesti ja paistis olewat nagu saalis wiibiwate inimeste muusikaks muutunud mõited — kogu olukord wõrdus sõnatumale auandmisele iluduse wastu.

Tähtsa kogemata olin ma ümber pöörnud ja mõttetult waadanud talu eaeda, ja siis märkas sin ma, et Kathleen Mavourneen ometi mitte ei olnud ruumis ainsaks heledaks kujuks. Seis seal, talweata sissekõlgu juures, warjatud taimedest ja ümbritsetud sumbutatud walgusest, seisid weel üks daam. Ta kandis teatrimantlit, mis täpselt artisti omale wõrdus, elfenbeinkarwa mantlit, mis brongikarwa karusnahkade paistatud, ilusa pea ümber mustad juuksed, mille all walge kael. Nägu oli tal ära pööratud, nii et ma seda näha ei wõinud.

"Ta lahkus — kui kahju!" kuulsin ma lord Chestfordi ümiseswat, ja oma pilku tagasi pöördes nägin ma, kuidas Kathleen Mavourneen trepist alla läks ja läbi westibüüi wälisukse poole sammud. Kõhe selle järele tajas wäljast nõrk autowile ja lõikas barkarole wiimse melankoolse hingedhu kaiki.

Nüüd astus ka üks kelner meie juure teatega, et laud laetud, ja kuna me üles tõusime, waatasin ma talweaia poole.

Daam, kes seal seisnud, oli kadunud.

Muidugi keerles me juti laua juures kõige enam Kathleen Mavourneeni ümber. Kõik legendid, mis, kas õigusega või õiguseta, alati ühe niisuguse isiku ümber tiirlewad, teatati mulle, ja lõpuks ühinesime otsuses, homme üheskoos tsirkusesse minna.

Kui me siis hiljem tõusime, et õhtut kohwi ja sigari juures lõpetada, waatasin ma saali astudes jällegi mõttetult talweaia poole, ja mitte ilma imestusega märkas in saal täpselt samuti kui enne sedasama daami heledas mantlis. Ta oli, nagu see mulle juba esimene lord oli filma paistnud, kangesti Kathleen Mavourneeni kuu sarnane.

Nüüd tõstis ta pea üles, ja eriskummuline hõmmastus walbas mind — see oli Kathleen Mavourneen ise, kes seal seisid.

Tema kuu näitas pooleldi kuulatawat, pooleldi unistawat selsatut, tema ilus nagu oli kahwatu, nagu see kunstnikule omane, ja ta mustad filmad wahtisid oma ette tõsisel mõttesse uppunud ilmel.

Seal sundis mind wististi sõõgisaallist tulew katkminewa klaasi kõl in pead pöörma, ja kui ma jälle talweaia poole tagasi waatasin, oli Kathleen Mavourneen kadunud.

„Kathleen Mavourneen läks praegu talve-
ajast läbi,“ ütlesin ma, kuna endistele kohta-
dele istufime.

Lord Chestford naeris.

„See pole hästi võimalik,“ ütles ta pare-
miniteadja üleolekuga, ja waatas kella. „Tema
astub nüüd alles ette, sest alles kel 11 tuleb
tema number. Tema on peaaegu viimane ees-
kawas, sest et pärast tema etteastet peaaegu
enam jagu paremaid inimesi tsirkusest lahjub.
Ei minda ju mitte tsirkusesse tsirkuse pärast,
waid sinna minnakse Kathleen Mavourneeni
waatama.“

Olin seda sõrastades kuulanud ja wasta-
sin nüüd rahulikult ja kindlasti:

„See võib olla õige, aga täna on Kath-
leen Mavourneen mõnel põhjusel kas warem
esinenud wõi ta ei ole üldse mitte esinenud.
Nagu Teie ütlen, nägin ma teda ise praegu.
Seal talweata peakäigu juures seisis ta.“

„Etis me jaa näha!“ ümises lord Chest-
ford kangekaelselt. „Parilikult tuleb Kathleen
Mavourneen koha pärast esinemist hotelli tagasi,
ja peab siis umbes poolte tunni pärast juba
siin olema.“

Oli umbes kakskümmend minutti möödu-
nud, kui lord Chestford, kes westibüüli wälis-
ust filmas pidanud, mind tähelepanelikult tegi
— idestti, sealt tuli Kathleen Mavourneen
sisse, jammus westibüülist läbi ja kadus listi.

Weel enne kui midagi soin ütelda, astus
meie juure keegi tuttav, kes minu kutse peale
alles weel nüüd oli tulla jõudnud. Ta seletas,
et tal kohuselt oli olnud üht daami tsirkusesse
jaata.

„Teie tulete praegu tsirkusest?“ hüüdis lord
Chestford elawalt. „Koh, siis võite ju koha
meie armastite lahkumiseku olustada. Kas
Kathleen Mavourneen esines täna õhtul?“

Tulija naeratas.

„Mistariis oleksin ma siis küll tsirkusesse
läinud?“

„Sa mis kella ajal esines ta?“

„Nagu ikka kell üksteiskümmend. Minu
saatjanna ja mina lahufime warsti pärast
tema esinemist tsirkusest, ja minu auto, millega
tuliti, sõitis just Kathleen Mavourneeni taga.
Jõudsin praegu tema seltsis siia!“

„Koh?“

Lord Chestford ütles mulle seda mõidu-
rõõmsana.

Mina aga olin juba ümistatud wabandu-
jega üles tõusnud ja wälja rutanud. Mul oli,

nagu oleks mu mõistus seisnud. Sel filmapil-
gul ei oleks ma wõinud Kathleen Mavournee-
ni sõnagi rääkida. Ma ei julenud mõelda.
Mul oli, nagu wõiksin selle, mis mu teadmu-
sesse oli walgatanud, kõige tahteduga weel
mitte liikuda lasta mõtteks. Tundsin oma sü-
dame olewat nagu kiwi, mis mu sisemust otse
lehalikku walu tehes rebis.

Kui ma sõprade juure tagasi tuliti, raagiti
seal ikka weel Kathleen Mavourneenist.

Ma kuulasin sõnatult.

Mr. Stanley Hope, kes praegu tulnud, ju-
tustas, et täna Kathleen Mavourneeni esine-
mise ajal keegi rahailmas tuntud isik orkestri-
e kohuselt teinud, sel ajal, mil Kathleen oma tä-
kul seistes maneehrist lahkus, tuntud Shoti
rahwalaulu „Kathleen Mavourneeni“ mängida.
Ja kui see sündinud, olla suur hull hääli,
filmapilgu wõlurusest kaasa liikud, julawat
ja melankoolset lõpujõna „Kathleen Mavour-
neen — Kathleen Mavourneen!“ kaasa laul-
nud. Aga, nii lõpetas mr. Stanley Hope nüüd,
Kathleen Mavourneen ei olla selle waimustus-
wähenduse järele end enam näidanudki.

„Kas võite mõelda, Stanley,“ ütles lord
Chestford, „et inimene võib enam kui kaks
nädalat Londonis elada, ilma et oleks näinud
Kathleen Mavourneeni?“

Selle juures filmitseis ta mind heatahtliku
pillega. Aga ruttu kadus naeratus ta näolt ja
kohtudes hüüdis ta:

(Järgneb).

Järgmises numbris hakkab il-
muma Schweitsi kirjaniku Joseph
Delmont'i jutustus India elust:

Ahghada.

Jutt on haruldane ja algusest lõ-
puni põnew.

Nr. 11 algab uus romaan meie
lugejatele tuntud Saksa naiskirja-
niku H. Courths-Mahler'i sulest
pealkirja all:

„Griseldis“.

See romaan on sama kaasakiskuw
kui minewal aastal „Romaan'is“
ilmunud „Sinust küll ei lahku ma“.

Paidest: Joh. Jaama, Joh. Robin, E. Must. **Rakwerest:** Fritz Kask, Benita Leemets, Oswald Zolk. **Walgast:** W. Kirschbaum, J. Kõide, H. Wilist. **Wõrust:** A. Kornel, Ewald Leinbok, A. Lensment, Karl Laane, Wolly Piip, Fr. Piirand, W. Piirand, W. Piirand, Wolly Wäino. **Mõisaküllast:** W. Lüüs, Kull, W. Lilienblatt, Mihkel Palu, Arn. Reinhaus. **Abjast:** Elmar Arro. **Amblast:** Endel Kõstner, J. Kõstner. **Türilt:** Udo Essenson, Musu Albert. **Tapalt:** K. Juul, M. Kippar. **Lellest:** Ed. Hanko. **Sõmmerpalust:** Hilda Hörrak, Hilda Johanson. **Latuselt:** M. Krasmik. **Wiru Roelast:** Ady Kaber. **Sindist:** Ella Klassen. **Põlwast:** Oskar Loks. **Sauelt:** Salme Märka. **Narwast:** A. Peil. **Antlast:** Jaan Rätsep. **K. Nõmmelt:** S. Tohn. **Jõgewalt:** R. Terasmägi. **Aserist:** T. Weigel. **Alatskiwilt:** K. Wenter. **Koselt:** G. Lind-

west, Roosa Jakobson. **Kärust:** Leo Teetsow, Alf Teetsow. **Olustwerest:** J. Sulg. **Otepääst:** Wäidu. **Walgutast:** S. Priks. **Lohuselist:** R. Wiroja. **Kuresaarest:** P. Trantmann. **Nõmmelt:** H. Leppo, Elwine Weltberg. **Maalennu diw. Eskadrill 2.** E. Kiljak. **Liinwalt:** A. Jalakas.

Neist wõitsid loosimisel: 1) aasta-käik köidetud „Romaani“ 1924 a. **M. Leewet**, Tallinn; 2) anne Ed. Wilde kogutud teostest — **Walfried Neumanskraft** — Tallinn, Miniristleja „Wambola“ 3) Eino Leino „Ühepäewa liblikad“ — **Herbert Roger** — Pärnu, Wäike Ohwitseri tän. 12.

Tallinnas elutsewaid wõitjaid palume wõidud talitusest ärawiia.

„Romaani talitus.“

ÕIENDUS: Hindmõistatusse Nr. 8 (74)

on kaks eksitawat trükiwiga sattunud. Nii tuleb lugeda ülewalt alla: 22. „olendrist“ asemel „olendeist“ ehk „olenditest“ ja 27. „mereringwoolus“ asemel „weringwoolus.“

Nähtawasti teeb lahendajatele mõnede wastawate sõnade leidmine rasuksi. Et neile mõtlemise waewa kergendada, määrame mõnede sõnade tähendused lähemalt ära. Nii pahemalt paremale: 2. Igatsetud eesmärk kõrbes; 5. Mulgi armsam toit. 11. Alewik Lõuna-Eestis Walga maakonnas, esineb ka oma-dussõnana.

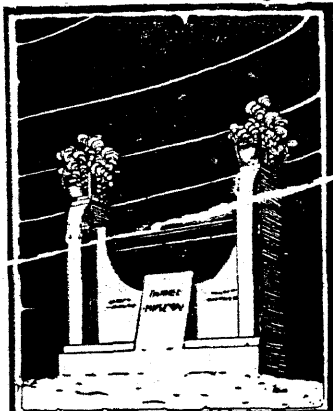
Ülewalt alla: 16. Reisija seltsiline (sõna ühest lausest piiblis.) 22. Üks aine olenditest — (annab sooja ja walgust).

N. B. Mõnedele lahendajatele: 25. ülewalt alla peab olema sõna, kuid mis sõna on „euh“? Siis edasi: Missuguse Eesti kunstniku nimi on „Orik“ (17. pahemalt paremale?)

„Romaani“ talitus.

Tellige weel täna lähemast postkon-
torist ilma iga lisamaksuta ajakiri

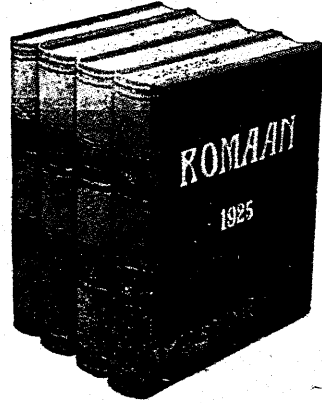
== „ROMAANI“. ==

Mehaan. kiwitoostus
A. E. JÜRGENS
 Kaupmehe 17 Tallinn.

„ROMAAN“

pakub oma aastakäikude näol
 määratud lugemiswara, mis
 ilalgi ei wanane.

Aastakäik	1922	köites	700	mk.
"	1923	"	900	"
"	1924	"	950	"
Kõitmatult	200 mk. odavam.			

S. SONGI raamatukaupluse

juures WÖRU's on oma

TRÜKIKODA,

kus valmistatakse igasuguseid trükitöid puhtalt, moodsate
 kirjadega ja wördlemisi väga odawalt.

Wõrrelge ajalehe „Kodukäija“ trükki!

Sealsamas on awatud tänewune

SEEMNEKAUPLUS.

S. SONGI — WÖRUS.